

HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020 “Inovații pentru competitivitate”

nr. 952 din 27.11.2013

Monitorul Oficial nr.284-289/1063 din 06.12.2013

* * *

Pentru asigurarea executării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului “Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2013-2014, precum și ale Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin [Hotărîrea Guvernului nr.289 din 7 mai 2012](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.93-98, art.330), Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovații pentru competitivitate” (se anexează).
2. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovații pentru competitivitate” se pun în sarcina Ministerului Economiei.
3. Ministerele și alte autorități administrative centrale implicate în realizarea măsurilor stipulate în Strategia sus-menționată vor prezenta anual, pînă la data de 30 a lunii ce urmează după anul de gestiune, informații privind implementarea acesteia către Ministerul Economiei, care va înainta Guvernului un raport anual de progres.

PRIM-MINISTRU

Iurie LEANCĂ

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul educației

Valeriu Lazăr
Anatol Arapu
Maia Sandu

Chișinău, 27 noiembrie 2013.
Nr.952.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.952 din 27 noiembrie 2013

STRATEGIA INOVAȚIONALĂ
a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020
“Inovații pentru competitivitate”

PREAMBUL

1. Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovații pentru competitivitate” (în continuare – Strategia) este elaborată în scopul realizării Programului de

activitate al Guvernului “Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2013-2014. Strategia vizează trei obiective specifice ale acestui document: dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii (în continuare – IMM), dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea inovațională și asigurarea condițiilor pentru edificarea unei economii bazate pe cunoaștere.

2. Politicile inovaționale definite în prezenta Strategie vor contribui la implementarea noii paradigme de dezvoltare economică, definite în [Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2020”](#). Această paradigmă se bazează pe atragerea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere, inclusiv prin fortificarea activităților de cercetare și dezvoltare, de inovare și transfer tehnologic orientate spre eficiență și competitivitate.

3. Strategia va susține și implementarea unor strategii tematice, al căror impact va depinde de capacitățile inovaționale ale firmelor și ale societății în ansamblu. Astfel, Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015, aprobată prin [Hotărîrea Guvernului nr.1288 din 9 noiembrie 2006](#), menționează că pentru stimularea exporturilor, procesul de cercetare-dezvoltare se va axa pe modernizarea tehnologiilor în sectoarele economiei naționale și pe introducerea unor tehnologii performante. Strategia de dezvoltare a industriei pe perioada pînă în anul 2015, aprobată prin [Hotărîrea Guvernului nr.1149 din 5 octombrie 2006](#), prevede orientarea cercetărilor științifice spre necesitățile sectorului real și spre direcțiile de perspectivă ale industriei, pornind de la schimbarea structurii produselor industriale determinate de globalizarea concurenței și progresul tehnologic. În Strategia investițională a Republicii Moldova, aprobată prin [Hotărîrea Guvernului nr.234 din 27 februarie 2002](#), unul din obiective este creșterea investițiilor destinate inovării tehnologice, cercetării științifice și educației și diseminarea cunoștințelor manageriale și organizaționale, care vor îmbunătăți mediul de afaceri moldovenesc și îi vor spori competitivitatea. De asemenea, Strategia oferă cadrul necesar pentru punerea în practică a rezultatelor cercetărilor științifice naționale, fiind în concordanță cu Strategia cercetării-dezvoltării a Republicii Moldova elaborată de Academia de Științe a Moldovei.

4. Prezenta Strategie are la bază o viziune modernă, potrivit căreia “inovațiile sînt tehnologii și practici noi pentru societatea dată. Acestea pot să nu fie inedite în termeni absoluți, dar pot fi noi la nivel de companie sau de piață”¹. Această viziune consună cu definiția riguroasă recunoscută pe plan internațional, potrivit căreia inovația este “implementarea unui produs (bun sau serviciu) sau proces, metodă de marketing sau metodă de management noi sau semnificativ îmbunătățite în practicile unei întreprinderi, în organizarea locului de muncă sau în relațiile firmei cu mediul extern”². Astfel, inovațiile pot fi privite ca transformarea reușită a unor idei noi în produse sau a unor idei cunoscute în produse noi. Această abordare reflectă realitățile și necesitățile actuale ale societății moldovenești, care dispune de capacități înalte de asimilare, copiere, reproducere, reinginerie și optimizare a inovațiilor existente, dar care are încă puține capacități de generare a inovațiilor la scară globală.

¹ World Bank, “Innovation Policy: a Guide for Developing Countries”, 2010.

² OECD, “Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data”, 3rd edition, 2005.

5. Adoptînd această abordare modernă asupra inovațiilor, Strategia recunoaște că potențialul inovațional al țării depinde de capacitățile inovaționale ale firmelor, de gradul de sofisticare a cererii, de nivelul de educare a consumatorilor, precum și de modul în care Guvernul, universitățile, instituțiile de cercetare și alți actori interacționează pentru a forma un mediu propice apariției, utilizării și propagării inovațiilor. În acest context, sectorul de cercetare este văzut ca

parte a sistemului de inovare național, și nu ca un sistem paralel. Această schimbare de perspectivă are implicații importante pentru organizarea cadrului instituțional și pentru modul de alocare a resurselor.

I. SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL INOVĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1.1. Cadrul legislativ-normativ

6. Activitatea inovațională este susținută insuficient de actualul cadru legislativ și normativ. Principalul act legislativ care reglementează procesul inovațional este [Codul cu privire la știință și inovare](#), adoptat prin [Legea Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004](#). [Codul cu privire la știință și inovare](#) reglementează raporturile juridice ce țin de: elaborarea și promovarea politicii de stat în sfera științei și inovării; activitatea de cercetare științifică, inovare și transfer tehnologic; informațiile științifico-tehnologice; acreditarea organizațiilor în sfera științei și inovării; atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare; protecția proprietății intelectuale; statutul juridic al subiectelor din sfera științei și inovării. Codul respectiv definește noțiunea de transfer tehnologic și stabilește că Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (AITT) este instituția responsabilă de realizarea politicii de stat în domeniul inovării și transferului tehnologic. Însă conceptul modern de inovație este reflectat doar parțial în acest [Cod](#). Noțiunea de inovare a fost definită drept “aplicare a rezultatului final, nou sau perfecționat, al activității din domeniul cercetării științifice și transferului tehnologic realizat sub formă de cunoaștere, produs, serviciu, proces competitiv, noi sau perfecționate, utilizate în activitatea practică și/sau comercializate pe piață”. Această definiție lasă în afara cadrului legal anumite tipuri de inovații care nu rezultă din procesul de cercetare științifică, dar sînt generate la nivel de firmă, în urma inovărilor incrementale, organizaționale, nontehnologice etc. Totodată, pentru ca entitățile inovatoare să poată beneficia de resurse financiare publice alocate pentru sfera de știință și inovare, acestea trebuie să fie acreditate, ceea ce presupune procesul prin care Consiliul Național de Acreditare și Atestare recunoaște oficial competența organizației din sfera științei și inovării și a personalului ei de a desfășura activități specifice profilului lor, în conformitate cu normele de evaluare și criteriile de acreditare.

7. Cadrul legislativ pune accent pe generarea cunoștințelor și rezultatelor științifice, mai puțin pe asimilarea economică și socială a acestora. [Legea nr.138-XVI din 21 iunie 2007](#) cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare reglementează regimul juridic de organizare și funcționare a parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare și are scopul de a stimula activitățile de inovare și transfer tehnologic, menite să transforme rezultatele cercetărilor științifice și inovațiile în produse, servicii, procese noi sau perfecționate. Conform legii, obiectivele principale ale parcurilor științifico-tehnologice sînt atragerea de investiții, crearea unor sectoare competitive ale industriei în baza tehnologiilor moderne avansate și inovaționale, desfășurarea de activități în concordanță cu oportunitățile de dezvoltare specifice zonei respective, inclusiv utilizarea mai eficientă a patrimoniului public și crearea locurilor noi de muncă. Însă și în această [Lege](#) inovațiile sînt abordate din perspectiva procesului de cercetare științifică și de transferare a rezultatelor procesului dat în sectorul economic. Procesul de transfer este reglementat într-o manieră birocratizată și excesiv de centralizată, iar funcțiile și competențele sînt atribuite impropriu. Totodată, experiența națională din ultimii ani sugerează că paradigma de creare a unor oaze izolate de excelență și transfer tehnologic nu este optimă pentru dezvoltare pe termen lung a competențelor inovaționale.

8. Cadrul legislativ nu prevede instrumente fiscale care să încurajeze inovațiile. În scopul creării infrastructurii inovaționale, în anul 2007 au fost operate modificări și completări în [Codul fiscal](#) și [Codul vamal](#), prin care rezidenților parcurilor științifico-tehnologice și ai incubatoarelor

de inovare le-au fost acordate importante înlesniri fiscale, vamale și tarifare. Însă nici unul dintre rezidenți nu a beneficiat de înlesnirile prevăzute de lege, deoarece nu exista o viziune unică la nivelul autorităților de stat asupra modului în care urmau să fie acordate și utilizate aceste beneficii, solicitanții beneficiilor nu garantau utilizarea transparentă a acestora și a lipsit o coordonare strategică a politicilor. În anul 2012 aceste înlesniri au fost anulate.

9. [Legea nr.182 din 15 iulie 2010](#) cu privire la parcurile industriale stabilește că prin crearea parcurilor industriale se urmărește obiectivul de formare a unor sectoare competitive în industrie pe baza tehnologiilor moderne și inovaționale. Legea prevede că în parcurile industriale se pot desfășura activități de valorificare a cercetărilor științifice și/sau dezvoltare tehnologică într-un regim de facilități specifice în vederea valorificării potențialului uman și material al unei regiuni. Practica internațională demonstrează că, în anumite condiții, parcurile industriale sînt un instrument destul de eficient de promovare a noilor tehnologii și inovații. Totodată, după aprobarea legii au fost depistate unele probleme în funcționarea acesteia, în special în ceea ce ține de formele de organizare juridică a întreprinderilor care pot obține statutul de parc industrial, modul de numire a administratorului parcului industrial și alte aspecte. Avînd drept scop eliminarea deficiențelor menționate, Guvernul a elaborat și a înaintat Parlamentului un proiect de lege pentru modificarea și completarea [Legii nr.182 din 15 iulie 2010](#) cu privire la parcurile industriale.

10. Nu sînt clar determinate mecanismele prin care sistemul educațional participă la procesele inovaționale și nici competențele autorităților de politici educaționale în acest domeniu. La baza sistemului educațional stă [Legea învățămîntului nr.547-XIII din 21 iulie 1995](#), care este unanim recunoscută ca fiind depășită. Dictat de necesitatea modernizării învățămîntului, proiectul Codului educației al Republicii Moldova vine să înlocuiască legea în vigoare și să asigure respectarea standardelor europene în sistemul de învățămînt. Codul educației ar putea avea un rol esențial în asigurarea cadrului juridic de proiectare, organizare, funcționare și dezvoltare a sistemului de educație din Republica Moldova, cu importante implicații pozitive asupra proceselor și capacităților inovaționale. Tergiversarea adoptării Codului poate avea impact de durată, împiedicînd dezvoltarea potențialului uman.

1.2. Actorii politicilor inovaționale

11. Evaluările cadrului de politici, realizate de cîteva echipe de experți naționali și străini independenți, demonstrează în mod unanim că acesta nu este propice pentru susținerea activităților inovaționale și pentru valorificarea eficientă a resurselor private și publice alocate pentru inovare. Sistemul de luare a deciziilor în sfera de cercetare-inovare este excesiv de centralizat, acordîndu-se prioritate generării cunoștințelor și mai puțin utilizării și răspîndirii acestora, iar sectorul privat și societatea nu sînt implicate în dialogul de politici. Nu există un nivel orizontal de coordonare a politicilor inovaționale și nu s-a stabilit autoritatea națională care definește politicile de inovare. În perioada precedentă, politicile nu au fost evaluate și monitorizate adecvat, iar calitatea guvernării sectorului suferă din cauza unor aranjamente instituționale improprie, generatoare de conflicte de interese și de alocări ineficiente ale resurselor. De asemenea, lipsesc indicatorii statistici de bază pentru evaluarea impactului politicilor și pentru monitorizarea procesului inovațional în sectorul privat.

12. *Parlamentul Republicii Moldova.* Parlamentul Republicii Moldova este forumul suprem care adoptă acte legislative în domeniul organizării și funcționării sferei științei și inovării, aprobă direcțiile strategice ale activității din sfera științei și inovării, aprobă cuantumul mijloacelor publice care se alocă pentru sfera științei și inovării și ratifică tratatele internaționale privind cooperarea în sfera științei și inovării.

13. Guvernul Republicii Moldova. În perioada anterioară, participarea Guvernului la formularea politicilor și guvernarea procesului inovațional a fost nesemnificativă. În conformitate cu prevederile [Codului cu privire la știință și inovare](#), Guvernul împuternicește Academia de Științe a Moldovei să definească și să realizeze politica de stat în sfera inovării, aceasta devenind o instituție publică grevată cu competențe ale autorităților publice în acest domeniu de politici. După aprobarea [Codului cu privire la știință și inovare](#), prioritățile de stat în domeniul cercetării și inovării au fost elaborate doar de către Academia de Științe a Moldovei, ceea ce nu este în conformitate cu bunele practici de delimitare a competențelor în domeniul politicilor. Ca urmare a neimplicării Guvernului, programele de stat au beneficiat de numai 5% din volumul de finanțare acordat sectorului de cercetare și inovare pe parcursul perioadei 2005-2012.

14. Ministerul Economiei. Funcțiile și atribuțiile Ministerului Economiei în domeniul inovațiilor sînt, în mare măsură, limitate la sectoarele industrie și energetică, care, luate împreună, reprezintă circa 14% din PIB. În conformitate cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin [Hotărîrea Guvernului nr.690 din 13 noiembrie 2009](#), una dintre funcțiile de bază ale Ministerului Economiei este participarea la promovarea implementării documentelor de politici ale statului în domeniul inovațiilor și transferului tehnologic, inclusiv în scopul creării instrumentelor de dezvoltare/susținere a antreprenoriatului inovațional (parcuri industriale și științifico-tehnologice, incubatoare de inovare, structuri de consultanță și asistență tehnică etc.) în domeniile industriei și energiei. O altă funcție importantă este elaborarea și promovarea politicii statului în vederea implementării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic în industrie și energetică. În domeniul inovațiilor, Ministerul Economiei are și atribuția de a promova participarea și cooperarea agenților economici la activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare. Exercițarea acestor atribuții a fost dificilă din cauza lipsei unei baze normative adecvate, a unor instrumente corespunzătoare de finanțare și a alocărilor insuficiente de resurse în sfera de cercetare și inovare. Ministerul Economiei implementează, prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, o serie de programe pentru susținerea generală a afacerilor ([Programul de atragere a remitențelor în economie PARE 1+1](#), [Programul național pentru abilitarea economică a tinerilor](#), Gestiunea eficientă a afacerii, Fondul special de garantare a creditelor), dar acestea nu sînt suficiente și bine orientate pentru susținerea unor activități autentic inovaționale.

15. Academia de Științe a Moldovei. În conformitate cu prevederile [Codului cu privire la știință și inovare](#), Academia de Științe a Moldovei exercită rolul de coordonator în promovarea inovațiilor și transferului tehnologic. [Codul cu privire la știință și inovare](#) prevede că Academia: elaborează și promovează strategia dezvoltării sferei științei și inovării; realizează politica de stat și desfășoară activități conceptuale în sfera științei și inovării; identifică direcțiile strategice ale sferei științei și inovării; distribuie alocațiile bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării; organizează elaborarea programelor de stat, a programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, precum și a mecanismelor de realizare a acestora; elaborează mecanismele de monitorizare și de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera științei și inovării, precum și cele de formare a piețelor de produse ale acestei sfere. Executarea atribuțiilor menționate de către Academia de Științe a Moldovei nu are influențe pozitive asupra dezvoltării economiei naționale, deoarece o singură instituție a devenit responsabilă de formularea, implementarea, monitorizarea, evaluarea impactului politicilor de inovare și raportarea către Guvern și public. Ca rezultat, suportul financiar din partea statului a fost acordat aproape în întregime doar pentru generarea de cunoștințe în instituțiile subordonate

Academiei, o pondere foarte modestă revenind pentru preluarea, absorbția și distribuirea cunoștințelor de către întreprinderile din economia reală și de către societate în general.

16. Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică este organul executiv al Academiei de Științe a Moldovei, care stabilește modul și criteriile de repartizare a mijloacelor publice în sfera de cercetare și inovare, elaborează mecanismele de monitorizare și de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera științei și inovării, precum și cele de formare a piețelor de produse. Consiliul este responsabil și de promovarea activității de inovare și transfer tehnologic. Acest organ este compus din 17 membri care provin din comunitatea academică, dar nu reprezintă suficient de bine sectorul privat, Guvernul și societatea civilă. Ca rezultat, pe lângă finanțarea slabă a programelor de stat, problemă menționată anterior, a avut de suferit și finanțarea proiectelor de transfer tehnologic: în anii 2005-2011 numai 4% din fondurile alocate din buget pentru sectorul de cercetare și inovare (volumul total al cărora a fost de puțin peste 1,9 miliarde lei) au fost utilizate pentru programele de transfer tehnologic și pentru crearea infrastructurii inovaționale.

17. Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic se află în subordonarea Academiei de Științe a Moldovei și este o organizație specializată ce asigură extensiunea tehnologică. Aceasta a fost creată în 2004 pentru coordonarea, stimularea și implementarea mecanismelor activității de inovare și transfer tehnologic. Agenția organizează colectarea proiectelor de transfer tehnologic, expertiza independentă, selectarea pe bază de concurs, finanțarea din surse publice, monitorizarea realizării și corectitudinea cofinanțărilor, evaluarea și diseminarea rezultatelor. De asemenea, monitorizează și evaluează activitățile parcurilor științifico-tehnologice, ale incubatoarelor de inovare, susține dezvoltarea acestora, inclusiv a clusterelor inovaționale, prin implementarea politicilor și strategiilor de inovare și de transfer tehnologic. În prezent, Agenția utilizează doar două instrumente pentru suportul inovațiilor: proiectele de inovare și transfer tehnologic și suportul acordat parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare. Numărul de proiecte de transfer tehnologic a variat între 5 și 47 în perioada 2005-2011, iar volumul maxim de finanțare a fost de 9,8 milioane lei, atins în anul 2010.

[Pct.17 completat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

18. Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare are un rol-cheie în procesul inovațional, deoarece numai entitățile acreditate de aceasta au acces plener la finanțarea de stat pentru activitățile de cercetare și inovare.

19. Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală organizează și efectuează protecția juridică a proprietății intelectuale sub formă de proprietate industrială, a drepturilor de autor și a drepturilor conexe pe teritoriul Republicii Moldova. Agenția gestionează registrele naționale de cereri și titluri de protecție acordate pentru invenții, pentru noi soiuri de plante, indicații geografice și specialități tradiționale garantate, pentru mărci de produse și servicii, pentru denumiri de origine ale produselor, pentru desene și modele industriale, pentru modele de utilitate, pentru topografii ale circuitelor integrate, pentru alte obiecte ale proprietății industriale, registrele naționale ale contractelor de licență și cesiune, franchising și gaj asupra obiectelor de proprietate industrială, ale mandatarilor autorizați și ale consilierilor în domeniul proprietății industriale. Agenția furnizează și importante date statistice utile pentru evaluarea unor aspecte ale procesului inovațional (invenții, mărci, modele de utilitate).

20. Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii este o instituție publică, necomercială, nonprofit, care activează în coordonarea Ministerului Economiei. Printre funcțiile ODIMM se numără elaborarea și implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare a sectorului IMM-urilor, acordarea serviciilor de consultanță și instruire a managerilor

și angajaților IMM-urilor, crearea și dezvoltarea unei rețele de incubatoare de afaceri, susținerea formării de clustere și rețele inovative. Organizația implementează programele de suport aprobate de Ministerul Economiei, însă aceste programe sînt generale și nu țintesc în mod expres firmele inovatoare.

21. Biroul Național de Statistică este instituția de stat abilitată cu furnizarea de date statistice. Totuși statistica activităților inovaționale în Republica Moldova este puțin dezvoltată. Lipsește o serie de indicatori-cheie necesari pentru monitorizarea stării și dinamicii activităților inovaționale și pentru evaluarea impactului politicilor. Totodată, datele colectate de BNS acoperă numai activitățile de cercetare și inovare care au loc în cadrul unor entități academice acreditate și nu includ inovațiile de produs, de proces, de marketing și organizaționale care au loc în cadrul firmelor din economia reală.

1.3. Rezultatele activității inovaționale

22. Economia moldovenească devine tot mai integrată în economia globală, de aceea pentru planificarea de politici este util să se compare rezultatele activității inovaționale în Republica Moldova cu cele din alte țări. Ținînd cont de aspirațiile de dezvoltare și de integrare europeană ale țării, se prezintă oportună compararea rezultatelor Republicii Moldova cu țările din Europa Centrală și de Est. Totodată, ținînd cont de amplasarea geografică și moștenirea istorică, este utilă și comparația cu țările din Comunitatea Statelor Independente. Aceste două grupuri regionale includ, de altfel, și principalele țări cu care Republica Moldova concurează pentru atragerea investițiilor străine. Factorii esențiali care servesc la atragerea acestor investiții sînt competențele inovaționale ale firmelor locale, calificarea resurselor umane și performanțele sistemului educațional. Indicele Global de Inovații 2012 (IGI 2012) este una din cele mai recente și mai comprehensive surse care include Republica Moldova și care permite compararea internațională a rezultatelor inovaționale³. Analiza rezultatelor activității inovaționale în cadrul prezentei Strategii este intercalată și cu o serie de indicatori utilizați în Indicele de Inovare al Uniunii Europene 2011 (Innovation Union Scoreboard), deși nu toți indicatorii pe care se bazează Indicele de Inovare al Uniunii Europene 2011 sînt calculabili pentru Republica Moldova, din cauza lipsei datelor statistice sau a calității dubioase a acestora. Unii indicatori alternativi au fost calculați în procesul elaborării prezentei Strategii, utilizînd bazele de date ale Băncii Mondiale și ale Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.

³ INSEAD and WIPO, 2012, disponibil la <http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/fullreport/index.html>.

23. Rezultatele activității inovaționale în IGI 2012 sînt evaluate pe baza a două categorii de indicatori:

1) rezultatele de cunoaștere și tehnologice – aspectele care țin de generarea cunoștințelor, impactul și difuziunea acestora;

2) produsele creative – produsele creative intangibile, bunurile și serviciile creative și creativitatea on-line.

24. Datele internaționale atestă o situație relativ satisfăcătoare a Republicii Moldova la capitolul generării cunoștințelor și rezultatelor tehnologice, dar această activitate este polarizată geografic, oferind puțină valoare adăugată și fiind orientată, practic, spre interior. Inventatorii moldoveni demonstrează o activitate foarte intensă, numărul de cereri pentru brevete de invenții raportat la volumul economiei fiind în cazul Republicii Moldova de 3,2 ori mai mare decît în țările din Europa Centrală și de Est și de 1,7 ori mai mare decît în țările din CSI (Tabelul 1). Aproape 90% dintre cererile naționale provin de la solicitanții din municipiul Chișinău. Valoarea economică

a multe brevete de invenție solicitate este însă îndoielnică, lucru demonstrat de cota mică a brevetelor de invenție în vigoare după 5 ani de la data acordării (după 5 ani expiră facilitățile acordate la înregistrarea și menținerea în vigoare a acestor brevete de invenție). Cu alte cuvinte, ideile nu sînt transformate în produse noi. Aproape că nu există brevete de invenție înregistrate de inventatorii moldoveni la Organizația Internațională pentru Proprietate Intelectuală (World Intellectual Property Organization – WIPO) și la Oficiul European de Patente (European Patent Office – EPO). Astfel, numărul de cereri din partea solicitanților moldoveni pentru brevete de invenție în cadrul Tratatului pentru Cooperare în domeniul Patentelor (Patent Cooperation Treaty – PCT) raportat la PIB și calculat la Paritatea Puterii de Cumpărare (PPC) este de 2 ori mai mic decît media pe CSI și de 5 ori mai mic decît media pe Europei Centrale și de Est. În același timp, Republica Moldova se poziționează bine din perspectiva numărului de articole științifice și tehnologice publicate.

Tabelul 1

Rezultate de cunoaștere și tehnologice, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa de Est	Republica Moldova
Scor general “Rezultate de cunoaștere și tehnologice”	28,5	36,0	38,9
Scor “Generare cunoștințe”	30,8	32,2	54,7
Aplicații patente rezidenți/miliard PIB, dolari SUA PPC	6,9	3,7	11,8
Aplicații patente sistemul PCT/miliard PIB, dolari SUA PPC	0,2	0,5	0,1
Modele de utilitate rezidenți/miliard PIB, dolari SUA PPC	6,6	2,0	19,1
Articole științifice și tehnologice/miliard PIB, dolari SUA PPC	3,8	9,6	7,8
Scor “Impact cunoștințe”	30,3	47,2	34,9
Rata de creștere a PIB evaluat la PPC/ocupat, %	3,1	3,5	2,7
Companii noi / mie populație 15-64 ani	1,4	4,3	1,3
Certificate de management ISO 9001/miliard PIB, dolari SUA PPC	5,1	29,4	7,4
Scor “Difuziune cunoștințe”	24,5	28,8	27,0
Încasări din royalty&licențe/mie unități PIB	0,3	1,2	0,8
Exporturi tehnologice avansate (neto reexporturi), % din total	1,3	7,2	2,2
Exporturi de servicii calculatoare și informatice, % din totalul exporturilor de servicii	27,0	31,3	33,8
Investiții nete în economia altor țări, % din PIB	1,2	-1,6	0,1

Notă. În tabelul 1 și cele ce urmează, scorurile IGI 2012 reprezintă rezultatul normalizării unor indicatori pe scara de la 0 la 100, valorile mai mari indicînd rezultate mai bune sau inputuri mai înalte.

Sursa: IGI 2012.

25. Totodată, ținând cont de fragilitatea și dimensiunile economiei moldovenești, este clar că poziția internațională a Republicii Moldova la capitolul generare de cunoștințe și rezultate tehnologice ar fi mult mai joasă dacă, pentru calcularea indicatorilor de rezultate inovatoare, în calitate de numitor ar fi folosit nu volumul PIB, ci numărul populației, numărul cercetătorilor sau numărul de companii. Dacă nu vor fi adoptate politici pentru încurajarea activității inovatoare, s-ar putea întâmpla ca, odată cu creșterea economică, țara să alunece, în mod paradoxal, spre poziții inferioare în ratingurile internaționale de inovații. Acest risc este sugerat de indicatorii de impact economic al cunoștințelor generate și care arată o situație mai puțin bună decât în cazul generării cunoștințelor. În particular, după cum atestă IGI 2012 (Tabelul 1), rata de creștere a PIB-ului raportat la forța de muncă ocupată în Moldova este mai mică decât în cele două regiuni comparatoare. Indicatorul de natalitate a companiilor moldovenești este practic la nivelul CSI, dar este de 3 ori mai mic decât în Europa Centrală și de Est. În mod similar, companiile moldovenești nu depun suficiente eforturi pentru a obține certificate de management al calității ISO 9001: nivelul de penetrare a acestor certificate în economia moldovenească este mai înalt decât în CSI, dar este de patru ori mai mic decât în Europa Centrală și de Est. Acest indicator reflectă o intensitate destul de redusă a inovațiilor organizaționale în sectorul privat moldovenesc.

26. La capitolul difuziune a cunoștințelor generate de sectorul privat, Republica Moldova are performanțe mixte. Pe de o parte, cota exporturilor de bunuri tehnologice avansate (2,2% din total exporturi moldovenești) este destul de înaltă în comparație cu media de 1,3% în CSI, dar foarte redusă în comparație cu cele 7,2% în țările Europei Centrale și de Est. Pe de altă parte, cota serviciilor de computere și comunicații în total exporturi de servicii moldovenești (33,8% din totalul volumului de exporturi servicii) este mai înaltă decât în CSI (27%) și Europa Centrală și de Est (31,3%), ceea ce demonstrează potențialul competitiv înalt pe care-l are acest sector. Volumul de inovații integrate în bunurile și serviciile moldovenești exportate pare a fi încă unul destul de modest în comparație cu competitorii din Europa Centrală și de Est, lucru atestat de volumul mic al plăților de royalty și de licențiere încasate din exterior de către firmele moldovenești (care reprezintă 64% din nivelul țărilor din Europa Centrală și de Est); totuși, acest indicator este mai bun decât în medie în țările CSI.

Tabelul 2

Produse creative, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general "Produse creative"	22,2	37,6	42,5
Scor "Produse creative intangibile"	26,9	39,0	61,9
Mărci comerciale ale rezidenților, unități/miliard PIB dolari SUA la PPC	43,4	59,7	180,8
Mărci comerciale în cadrul tratatului de la Madrid/miliard PIB dolari SUA la PPC	0,4	1,5	3,9
Utilizarea TIC în setarea modelelor de business	44,3	50,2	42,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de organizații	44,7	43,3	37,4
Scor "Bunuri și servicii creative"	15,3	31,9	22,9

Cheltuieli de consum pentru odihnă și cultură, % din total	3,1	6,8	0,5
Filme produse național/milion populație 15-69 ani	1,6	3,1	0,4
Ziare în circuit comercial/mie populație 15-69 ani	59,8	136,6	147,4
Exporturi de bunuri de creație, % din totalul exporturilor de bunuri	0,7	2,4	4,6
Exporturi de servicii de creație, % din totalul exporturilor de servicii	7,0	7,9	3,5
Scor "Creativitate on-line"	19,7	40,7	23,5
Domenii generice de nivel superior/mie populație 15-69 ani	2,9	22,3	2,0
Domenii naționale/mie populație 15-69 ani	23,5	48,0	23,0
Editări lunare Wikipedia/milion populație 15-69 ani	1811,2	5248,8	1482,0
Încărcări video YouTube/populație 15-69 ani	42,3	65,8	61,5

Sursa: IGI 2012.

27. În pofida existenței unor bune competențe în domeniul produselor de tehnologii informaționale și comunicații (TIC), în Republica Moldova aceste tehnologii încă nu au ajuns să aibă un rol definitoriu în setarea noilor modele de business și organizaționale. Această constatare se referă, în egală măsură, la sectorul privat și la cel public. Conform evaluărilor efectuate de Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, la acest aspect, Republica Moldova este cu circa 10% sub nivelul țărilor din CSI și Europa Centrală și de Est (Tabelul 2).

28. Exporturile de bunuri de creație moldovenești, în general, depășesc, ca pondere în totalul exporturi, indicatorii similari pentru celelalte două grupuri de țări; situația este însă inversă în cazul exporturilor de servicii de creație. Cota exporturilor de servicii de creație – cum ar fi serviciile de publicitate, marketing, proiectare și arhitectură, cercetare și dezvoltare, culturale etc. – în total exporturi de servicii moldovenești (3,5%, Tabelul 2) este mult sub mediile în grupul țărilor CSI (7%) sau Europei Centrale și de Est (7,5%). Totodată, se atestă un nivel foarte scăzut de consum intern al bunurilor și serviciilor de creație: cheltuielile totale pentru produse culturale și recreaționale reprezintă numai 0,5% din cheltuielile de consum ale gospodăriilor casnice. În țările CSI acesta este de 3,1%, iar în Europa Centrală și de Est – 6,8%.

29. Firmele moldovenești investesc destul de mult în elaborarea și protejarea produselor intangibile. Este de remarcat activitatea foarte intensă de înregistrare a mărcilor în Republica Moldova – 181 de mărci la 1 miliard dolari SUA PIB exprimat la PPC, în comparație cu 59,7 – în Europa Centrală și de Est și 43,4 – în CSI. Acest indicator atestă că firmele moldovenești investesc relativ mult în producerea și protejarea juridică a brandurilor locale, ceea ce ar putea avea un puternic impact de dezvoltare a pieței pe viitor.

30. Pozițiile Republicii Moldova sînt nesemnificative în ceea ce privește prezența on-line. Numărul de domenii web generice de nivel superior care revin la 1000 persoane în Republica Moldova este de numai 2,0 unități, comparativ cu 2,9 unități/1000 persoane în CSI și 22,3/1000 persoane în Europa Centrală și de Est. Aceasta vorbește despre o prezență redusă a companiilor și organizațiilor moldovenești în Internet, care reprezintă o barieră esențială în calea promovării produselor naționale.

31. În concluzie, indicatorii de rezultate inovatoare atestă că, la anumite aspecte inovatoare – invenții, mărci comerciale, bunuri de creație, exporturi de servicii informatice și conexe –, Republica Moldova depășește chiar și țările Europei Centrale și de Est. În același timp,

există multe aspecte la care trebuie de recuperat un decalaj foarte mare, țara fiind cu mult în urma țărilor CSI. Totodată, Republica Moldova este una din puținele țări din lume care, în clasamentul Indicelui Global al Inovațiilor 2012, a obținut un indice de eficiență inovațională supraunitar. Aceasta sugerează că economia și societatea moldovenească dispun de potențial să producă rezultate inovaționale satisfăcătoare chiar și în condiții economice dificile. Astfel, nefiind lider mondial al inovațiilor, Republica Moldova nu este nici restanțieră. De fapt, în raportul IGI 2012, Republica Moldova este identificată în partea superioară a grupului de țări “care învață să inoveze”⁴. Totuși Republica Moldova ar putea obține mult mai multe succese dacă inputurile în activitățile inovaționale ar fi mai consistente, iar suportul de politici – orientat mai ferm spre valorificarea eficientă a puținelor resurse de care dispune țara.

⁴ INSEAD and WIPO, 2012, p.24.

1.4. Inputuri inovaționale: avantajele și dezavantajele Republicii Moldova

32. Inputurile inovaționale în IGI 2012 includ cinci piloni de bază, care se referă la:

- 1) *mediul instituțional* (inclusiv mediul politic, regulator și de afaceri);
- 2) *capitalul uman și cercetarea* (educația generală, educația superioară, institutele de cercetare);
- 3) *infrastructura* (atât digitală, cât și fizică);
- 4) *nivelul de sofisticare a companiilor* (cunoștințele angajaților, conexiunile inovaționale, absorbția cunoștințelor);
- 5) *nivelul de sofisticare a piețelor* (creditul, protecția investitorilor, comerțul și concurența).

1.4.1. Instituțiile de bază

33. La capitolul dezvoltarea *mediului instituțional* pentru inovații, Republica Moldova se plasează puțin peste nivelul țărilor CSI, dar cedează esențial țărilor Europei Centrale și de Est. Decalajul față de țările Europei Centrale și de Est este cam același pentru toate cele trei aspecte esențiale: mediul politic, cadrul regulator și mediul de afaceri, Republica Moldova având, astfel, nevoie de progrese simultane și substanțiale în toate cele trei direcții (Tabelul 3). Ratingurile internaționale arată că unul dintre cele mai problematice elemente este eficiența generală a actului guvernării, la care Republica Moldova este mai rău plasată chiar și decât țările CSI.

Tabelul 3

Mediul instituțional, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general “Mediul instituțional”	49,2	66,9	52,6
Scor “Mediul politic”	44,0	69,1	54,1
Stabilitatea politică	55,1	73,0	55,3
Eficiența guvernului	26,2	52,7	24,5
Libertatea presei	50,8	81,6	82,4
Scor “Mediul regulator”	58,5	74,5	57,0
Calitatea regulatorie	39,3	69,2	48,8
Dominarea statului de drept	24,7	57,6	37,2

Costurile de eliberare a forței de muncă, echivalent cu săptămîni salariale	15,6	15,3	22,6
Scor “Mediul de afaceri”	45,0	57,0	46,7
Ușurința de lansare a businessului	65,8	63,7	45,3
Ușurința de rezolvare a insolabilității	40,1	57,5	37,4
Ușurința de achitare a taxelor	29,1	49,9	57,5

Surse: IGI 2012.

34. O altă constrîngere critică reflectată în ratingurile internaționale este nivelul încă redus de dezvoltare a statului de drept. Supremația statului de drept este o premisă esențială pentru ca spiritul inovațional să prindă rădăcini mai adînci în orice societate, deoarece investitorii și inovatorii nu se angajează în proiecte inovaționale riscante dacă nu au convingerea că legea le apără investițiile, proprietatea, inclusiv cea intelectuală, și libera inițiativă. Legislația muncii din Republica Moldova este mai puțin flexibilă decît în celelalte două categorii de țări, creînd anumite constrîngeri în relocarea resurselor umane de la firmele ineficiente la cele eficiente. IGI 2012 atestă anumite probleme ale Republicii Moldova în ceea ce privește lansarea businessului, care aparent este foarte simplă, dar în realitate durează cîteva zile și implică deplasarea fizică a antreprenorului la cîteva instituții de stat. Dificilă este și lichidarea afacerilor ineficiente, deoarece cazurile de insolabilitate se rezolvă destul de anevoios. În același timp, achitarea taxelor pare a fi o problemă mai severă în CSI și Europa Centrală și de Est decît în Republica Moldova.

1.4.2. Capitalul uman și cercetarea

35. Indicatorul sintetic calculat în IGI 2012 pentru dimensiunea “*Capitalul uman și cercetare*” plasează Republica Moldova puțin peste standardele țărilor CSI și puțin sub cele ale țărilor Europei Centrale și de Est (Tabelul 4). Această poziție este aproape integral determinată de nivelul de dezvoltare al educației generale, în timp ce pentru o componentă-cheie – educația universitară – Republica Moldova este evaluată mult sub nivelul țărilor din celelalte două categorii.

36. Calitatea sistemului de cercetare moldovenesc se află sub nivelul mediei țărilor Europei Centrale și de Est, dar aproape la nivelul CSI. Volumul total al cheltuielilor pentru sectorul de cercetare și dezvoltare în Republica Moldova este la nivelul mediei pe CSI, dar mult sub cel al țărilor Europei Centrale și de Est. Totodată, în comparație cu cele două categorii de țări, Republica Moldova are un deficit pronunțat de cercetători științifici.

37. Datele comparative demonstrează în mod clar că, deși Republica Moldova investește suficiente resurse publice în sectorul de cercetare-dezvoltare, structura cheltuielilor nu susține procesul inovațional. În anul 2010, nivelul de finanțare publică a sectorului de cercetare-dezvoltare a fost de 0,49% din PIB, ceea ce ajunge la nivelul mediei pentru noile țări membre ale Uniunii Europene (UE). Astfel, se poate afirma că, ținînd cont de nivelul de dezvoltare economică a țării, Guvernul Republicii Moldova alocă suficiente resurse publice pentru activitățile de cercetare-dezvoltare. Decalajul Republicii Moldova, atunci cînd este vorba de nivelul global de finanțare a sferei de cercetare-dezvoltare, în raport cu țările din celelalte două categorii este explicat de rolul marginal al investițiilor private și străine atrase de sector și nu de neglijarea domeniului de către stat. De asemenea, doar o mică parte din resursele publice acordate pentru cercetare-dezvoltare ajung a fi utilizate pentru activitatea de inovare. Majoritatea resurselor publice alocate pentru acest sector au fost valorificate de instituțiile publice de cercetare, cea mai mare parte din acestea fiind alocate ca suport instituțional și nu pe baza unor proiecte competitive.

Capitalul uman și cercetarea, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general “Capitalul uman și cercetarea”	36,0	42,4	39,9
Scor “Educația”	52,8	58,1	71,7
Cheltuieli curente pentru educație, % din venitul național brut	4,5	4,2	7,7
Cheltuieli publice/ elev, % PIB/capita	18,3	22,9	46,8
Speranța medie de școlarizare, ani	13,2	14,5	11,8
Rezultatele evaluării PISA în citire, matematică și științe, puncte	391,2	464,7	399,5
Raportul elevi/profesor, educația secundară	10,4	11,2	10,5
Scor “Educația superioară”	34,8	41,0	32,4
Rata brută de înmatriculare în educația superioară, %	45,6	55,0	38,1
Absolvenți în științe și inginerie, % din total absolvenți	21,5	18,7	19,9
Mobilitatea academică internă, %	2,1	4,1	1,2
Mobilitatea academică externă, %, brut	1,5	5,3	3,7
Scor “Cercetare și dezvoltare”	17,3	28,2	15,7
Cercetători științifici/1 milion populație	1392,6	2516,8	988,4
Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare, % PIB	0,5	0,8	0,5
Calitatea instituțiilor de cercetare	34,0	48,0	27,8

Surse: IGI 2012.

38. Republica Moldova alocă educației o mare parte din venitul național brut (7,7%, aproape dublu chiar și față de țările Europei Centrale și de Est). Aceasta denotă că Guvernul acordă o prioritate înaltă acestui sector. Dar performanțele educaționale nu au atins încă un nivel satisfăcător. Durata de școlarizare medie în Republica Moldova este de numai 11,8 ani (mai puțin decât durata studiilor liceale), în comparație cu 13,2 în CSI și 14,5 în Europa Centrală și de Est. Deși unui învățător îi revin cu circa 6% mai puțini elevi decât în țările Europei Centrale și de Est, scorurile obținute de către elevii moldoveni în evaluările PISA (Programme for International Student Assessment – Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor) sînt cu 14% sub media Europei Centrale și de Est (ambii indicatori ai Moldovei se află la nivelul CSI). Printre cauzele fundamentale ale calității insuficiente a studiilor se numără și remunerarea foarte mică a cadrelor didactice, ceea ce a determinat scăderea prestigiului social al profesiei și abandonarea serviciului. Totodată, din cauza ratei înalte de abandon școlar și a ieșirii timpurii din sistemul educațional, gradul general de educație al tinerilor moldoveni este mai puțin avansat decât al celor din țările centrale și est-europene: ponderea tinerilor cu vîrsta de 20-24 ani care au absolvit cel puțin nivelul de studii liceale este de puțin peste 60%, comparativ cu 80% în medie în țările Europei Centrale și de Est.

39. Calitatea joasă a studiilor universitare, atractivitatea redusă a sectorului și numărul mic de studenți sînt neajunsuri ale sistemului inovațional. Contrar unei idei preconceptuate că Republica Moldova ar avea prea mulți studenți înrolați în studii universitare, rata de înmatriculare în educație

universitară în Moldova este cu 14% mai mică decât în țările CSI și cu 30% mai mică decât în țările Europei Centrale și de Est. Aceasta are impact și asupra numărului de tineri care urmează o carieră științifică, numărul de absolvenți moldoveni la doctorat per 1000 persoane cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani (0,5 absolvenți) fiind de trei ori mai mic decât în țările Europei Centrale și de Est și de două ori mai mic decât în CSI. Universitățile moldovenești nu sînt foarte atractive nici pentru studenții străini: în Moldova învață de două ori mai puțini studenți străini decât în CSI și de patru ori mai puțini decât în Europa Centrală și de Est. La prima vedere, structura specialităților la treapta universitară în Republica Moldova nu pare a fi o problemă gravă, nivelul de înrolare în domeniul științelor exacte și tehnologice (19,9% din total studenți) corespunzînd nivelului celor două grupuri regionale. Totuși în ultimul deceniu a fost acumulat un număr excesiv de deținători de diplome în domenii economice, juridice și lingvistice (considerate prestigioase), care nu-și găsesc utilizare pe piața muncii. Totodată, majoritatea angajatorilor invocă în mod constant problema irelevanței practice a cunoștințelor pe care le obțin absolvenții și a deficitului de specialiști calificați în domeniile tehnologice și ingineresti.

1.4.3. Infrastructura

40. Pentru nivelul său de dezvoltare economică, Republica Moldova are o *infrastructură* de tehnologii informaționale și de comunicații (TIC) destul de extinsă. Atît indicii de acces, cît și cei de utilizare, calculați pe baza indicatorilor furnizați de Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, atestă că situația Republicii Moldova este puțin mai bună în comparație cu media pe țările CSI și destul de apropiată de cea a țărilor din Europa Centrală și de Est (Tabelul 5). Totuși, după cum a fost arătat mai sus, în pofida infrastructurii extinse, TIC încă nu au ajuns elemente definitorii în modele de business și organizaționale moldovenești.

Tabelul 5

Infrastructura, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general "Infrastructură"	29,4	42,2	29,8
Scor "Tehnologiei informaționale și comunicații"	32,2	43,5	41,4
Acces la TIC	39,7	59,6	51,7
Utilizare TIC	14,7	36,1	22,6
Servicii guvernamentale on-line	47,4	55,9	51,6
E-participare	27,1	22,5	39,5
Scor "Infrastructură generală"	33,5	36,5	26,7
Producție electricitate, kWh/cap	3052,3	4727,1	1009,0
Consum electricitate, kWh/cap	2690,7	4055,2	1007,2
Calitatea infrastructură comerț și transport	33,7	41,5	26,3
Formarea brută de capital, % GDP	25,6	22,2	23,7
Scor "Durabilitatea ecologică"	22,5	46,4	21,4
PIB/unitate energie utilizată, 2000 PPC dolari SUA echivalent petrol	3,7	5,9	3,5
Performanță de mediu	44,3	57,2	45,2

Certificate management ISO 14001/miliard PIB, dolari SUA PPC	0,4	8,4	0,3
--	-----	-----	-----

Surse: IGI 2012.

41. Republica Moldova rămîne mult în urma celor două grupuri de țări la capitolul infrastructură generală. Costurile private mari, cauzate de infrastructura defectuoasă, reduc esențial volumul resurselor disponibile pentru activitățile inovatoare. O altă barieră esențială în calea inovațiilor este calitatea redusă a infrastructurii pentru transport și comerț, evaluată în raportul IGC 2012 la un nivel cu 22% sub cel al țărilor CSI și cu 37% – sub cel al țărilor Europei Centrale și de Est. Dacă formarea brută de capital fix se stabilește la nivelul țărilor din regiune, atunci investițiile publice în infrastructura critică pentru dezvoltarea sectorului privat sînt încă insuficiente.

42. Republica Moldova înregistrează insuficiențe și la capitolul durabilitatea ecologică. Aspectul dezvoltării durabile nu mai poate fi privit ca unul secundar, mai ales ținînd cont de potențialul mare pe care-l are Republica Moldova pentru dezvoltarea unor sectoare din “economia verde”⁵. Un indicator relevant este nivelul de energoeficiență generală a țării, care este similar cu cel al țărilor CSI, dar este cu 40% mai mic decît în grupul țărilor Europei Centrale și de Est. Un alt indicator specific care reflectă preocuparea redusă a companiilor moldovenești pentru valorificarea oportunităților strategice oferite de “economia verde” este nivelul foarte mic de penetrare a certificatelor ISO 14001 (numai 0,3 certificate/ 1 miliard PIB la PPC, față de 0,4 în țările CSI și 8,4 în țările Europei Centrale și de Est).

⁵ Raportul Național al Republicii Moldova la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă Rio+20. <http://www.unctad.org/rio20/index.php?page=view&nr=782&type=111&menu=44>.

1.4.4. Nivelul de sofisticare a piețelor

43. Elucidarea *nivelului de sofisticare a piețelor* arată că cel mai problematic aspect pentru Republica Moldova este infrastructura investițională și piața de capital. Indicele de protecție legală a investitorilor în Republica Moldova reflectă numai jumătate din standardele țărilor-comparatoare (Tabelul 6). Piața de capital aflată încă în faza embrionară și fondurile venture inexistente sînt alte două bariere care împiedică în mod dramatic concentrarea capitalurilor pentru finanțarea investițiilor corporative. Valoarea totală a acțiunilor cotate la Bursa de Valori din Moldova abia dacă depășește 0,2% din PIB, în comparație cu 7,6%, media pentru țările din cele două categorii de țări comparatoare.

Tabelul 6

Nivelul de sofisticare a piețelor, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general “Nivelul de sofisticare a piețelor”	38,9	44,2	33,1
Scor “Credit”	29,1	39,0	18,9
Ușurința de obținere a creditului	46,3	66,7	27,0
Credit intern acordat sectorului privat, % PIB	34,7	75,8	33,3

Credite brute microfinanțare, % PIB	2,7	1,2	1,7
Scor "Investiții"	22,9	25,3	9,8
Ușurința de protecție a investitorilor	52,0	53,8	29,4
Capitalizarea pieței, % PIB	22,0	26,4	0,0
Valoarea totală a acțiunilor cotate Burse de Valori, % din PIB	8,2	7,1	0,2
Contracte capital venture/miliard PIB, dolari SUA PPC	5,5	19,1	0,0
Scor "Comerț și concurență"	64,7	68,2	70,5
Tarif vamal aplicat, media ponderată, %	3,4	2,2	2,5
Tarif vamal produse non-agricole, media ponderată, %	0,5	1,4	0,4
Importuri bunuri și servicii, % PIB	47,1	57,3	78,2
Exporturi bunuri și servicii, % PIB	39,4	51,0	39,6
Intensitatea concurenței pe piața internă	48,2	62,5	55,9

Surse: IGI 2012.

44. Problematică este și obținerea creditului bancar pentru finanțarea activității inovatoare. Procesul de obținere a unui credit în Republica Moldova este practic de două ori mai complex decât în țările Europei Centrale și de Est și CSI. Nivelul de penetrare a creditului bancar este de numai 33,3% din PIB. Aceasta este practic la nivelul țărilor CSI și la cel al țărilor cu venituri medii-inferioare, dar este de 2 ori și ceva mai puțin decât în țările Europei Centrale și de Est. Pozițiile Republicii Moldova la capitolul microfinanțării sînt satisfăcătoare, această sursă avînd un potențial promițător în viitor în finanțarea activităților inovatoare.

45. Republica Moldova este destul de bine plasată în ceea ce privește deschiderea comercială. Tarifele vamale sînt reduse în comparație cu țările CSI și Europei Centrale și de Est, iar economia moldovenească este mult mai integrată în fluxurile comerciale internaționale, după cum atestă cota înaltă a exporturilor și importurilor în PIB. Totuși, încă persistă o serie de bariere netarifare care limitează expansiunea fluxurilor comerciale. De asemenea, există un potențial semnificativ de îmbunătățire a concurenței de piață: intensitatea concurenței în Republica Moldova este cu 16% mai înaltă decât în medie în CSI, dar cu 10% sub nivelul țărilor Europei Centrale și de Est.

1.4.5. Nivelul de sofisticare a companiilor

46. În Moldova, ponderea forței de muncă angajate în sectoare intensive în cunoștințe este la nivel cu indicatorii din țările CSI și Europei Centrale și de Est (Tabelul 7). Situația este similară și în cazul ponderii întreprinderilor care raportează că oferă instruire formală angajaților. Absolvenții moldoveni obțin scoruri înalte la testul internațional GMAT⁶ (542,9 puncte, comparativ cu 511,3 media în CSI și 544,1 – în Europa Centrală și de Est). Multe companii nu sînt însă capabile să atragă și să rețină tinerele talente, care își găsesc ocupații mai atractive peste hotare. În același timp, multe companii din Republica Moldova se plîng pe calificarea insuficientă a forței de muncă și pe setul inadecvat de competențe profesionale pe care le deprind studenții în universitățile, colegiile și școlile profesional-tehnice moldovenești.

⁶ GMAT este o abreviere de la Graduate Management Admission Test. GMAT este un test standardizat internațional, recunoscut de peste 1500 universități din lume și care testează abilitățile absolvenților universitare pentru admiterea la specialitățile de management, economie, inginerie și altele.

Nivelul de sofisticare a companiilor, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală și de Est	Republica Moldova
Scor general “Nivelul de sofisticare a companiilor”	34,8	40,3	33,4
Scor “Cunoștințele angajaților”	42,1	52,9	41,1
Angajați în serviciile intensive în cunoștințe, % din total angajați	26,6	32,8	28,2
Firme care oferă instruire formală, % din total firme	27,8	39,1	33,1
Cercetare-dezvoltare efectuată de întreprinderi, % din total cheltuieli	41,2	33,9	11,3
Cercetare-dezvoltare finanțată de întreprinderi, % din total cheltuieli	22,4	30,8	0,0
Scorul mediu GMAT, puncte	511,3	544,1	542,9
Candidați care au luat testul GMAT /milion populație 20-34 ani	77,2	119,8	102,0
Scor “Conexiunile inovaționale”	26,0	30,0	28,9
Colaborare de cercetare universități/economie	32,6	43,4	28,3
Nivelul de dezvoltare a clusterelor	32,9	37,2	24,4
Cercetare-dezvoltare finanțată din exterior, % din total cheltuieli	5,5	9,1	6,5
Acorduri de alianțe strategice/miliard PIB, dolari SUA PPC	19,6	18,1	0,0
Aplicații patente PCT cu inventatori străini, % din total	59,1	30,3	100,0
Scor “Absorbția cunoștințelor”	36,3	38,1	30,2
Plăți pentru royalty&licențe/mie unități PIB	1,6	3,1	2,2
Importuri tehnologic avansate (neto re-importuri), % din total importuri nete	7,1	9,3	7,3
Importuri servicii calculatoare și informatice, % din importuri servicii	33,2	61,3	23,7
Influxuri de investiții străine directe, % PIB	4,3	2,8	3,3

Surse: IGI 2012.

47. Sofisticarea inovațională a firmelor moldovenești este considerabil frânată de intensitatea redusă a activităților de cercetare-dezvoltare în cadrul firmelor. Cota lucrărilor de cercetare-dezvoltare realizate de către companiile moldovenești în total lucrări de cercetare-dezvoltare reprezintă mai puțin de 1/3 din indicatorul respectiv pentru țările CSI și Europei Centrale și de Est. Totodată, aceste lucrări sînt practic integral finanțate din surse publice și străine, cota surselor private fiind nulă. Aceasta este o reflecție a modelului de competitivitate adoptat de multe firme moldovenești, model în care costurile mici de producție, și nu inovațiile, sînt principalul factor de succes pe piață. Orizontul de planificare la care se limitează multe firme moldovenești este foarte scurt, iar resursele disponibile pentru cercetare – foarte mici. Una din explicațiile acestei stări de

lucruri este centralizarea excesivă a sistemului național de cercetare, în cadrul căruia suportul de stat pentru cercetare și dezvoltare tehnologică este acordat numai entităților academice acreditate. Ultimele nu sînt foarte motivate pentru a dezvolta relații de colaborare cu beneficiarii privați ai cercetărilor, iar rezultatele cercetărilor adeseori nu sînt relevante pentru firme. Totodată, deoarece firmele practic nu primesc nici un fel de suport din bugetul public pentru susținerea activităților lor inovatoare, acestea nu doresc să riște puținele resurse proprii de care dispun.

48. Aceste neajunsuri determină și un nivel foarte redus de dezvoltare a conexiunilor inovatoare între firme și universități și de dezvoltare a clusterelor. Indicatorul legăturilor universitar-industriale atestă un nivel de colaborare foarte scăzut între comunitatea științifică și educațională, pe de o parte, și economia reală, pe de altă parte. Finanțarea de stat pentru suportul transferurilor tehnologice este foarte mică și, practic, este exclusiv orientată la transferul și aplicarea rezultatelor obținute în institutele de cercetare publice. Indicatorul scăzut de dezvoltare al clusterelor în Moldova atestă nu doar slaba integrare și cooperare orizontală între firme și centrele de cercetare, dar și slăbiciunea serviciilor de suport și coordonarea insuficientă a politicilor.

49. Sistemul inovator moldovenesc încă nu a reușit să se integreze plenar în procesele de globalizare a inovațiilor. Cota investițiilor în cercetare-dezvoltare finanțate din exterior în total investiții în acest sector în cazul Moldovei este de numai 6,5%, ceea ce este ușor peste standardele țărilor CSI (5,5%), dar mult sub nivelul celor din Europa Centrală și de Est (9,1%, în mare măsură determinate de integrarea acestora în arealul inovator european). Practic nu există parteneriate strategice între firmele moldovenești și companiile multinaționale, iar cota aparent mare a patentelor PCT solicitate de inventatori moldoveni în parteneriat cu inventatori străini (100%) este cauzat de faptul că singura solicitare care a existat în perioada raportată a fost din partea unui parteneriat cu inventatori străini. Volumul investițiilor străine în economia moldovenească, chiar dacă a crescut în valoare absolută în ultimul deceniu, rămîne mic în expresie relativă (ca procent din PIB) și în comparație regională. Aceasta atestă o absorbție încă limitată a cunoștințelor și tehnologiilor produse în exterior prin intermediul conexiunilor tehnologice.

1.5. Oportunități pentru dezvoltarea inovațiilor

50. Creșterea veniturilor populației. În perioada 2004-2011 veniturile populației au crescut în medie cu 17% în termeni reali. Această creștere a fost concentrată în special în zona urbană și a fost determinată atât de creșterea transferurilor de peste hotare, cît și de creșterea veniturilor din activitatea antreprenorială și din salarii. Creșterea respectivă va persista în timp, asigurînd o creștere a cererii de consum și o maturizare a acesteia, sub aspectul structurii și sofisticării.

51. Extinderea rapidă a utilizării TIC. Creșterea nivelului de digitizare cu 10 puncte procentuale contribuie la creșterea scorului țării la Indicele Inovator Global cu 6 puncte procentuale⁷. În anul 2011 în Republica Moldova 49% din populație posedă un calculator la domiciliu⁸. Între anii 2005 și 2012 numărul de utilizatori de Internet a crescut de la 16,2 utilizatori la 100 locuitori la 50,5 utilizatori⁹. 67% din companii depun declarații electronice fiscale prin Internet¹⁰. Penetrarea Internetului de bandă largă a atins în 2012 cifra de 14%¹¹. Utilizarea TIC și a Internetului are o importanță crucială pentru procesul inovator. În primul rînd, acestea asigură difuziunea foarte ieftină și eficientă a informației despre inovațiile deja existente și permite firmelor să copieze, să adapteze și să îmbunătățească aceste inovații. În al doilea rînd, Internetul are un impact enorm asupra educării consumatorilor, aceștia devenind în timp mai informați, chiar devenind creatori de inovații.

⁷ The Global Information Technology Report 2012 p.127.

⁸ Magenta consulting. <http://prezi.com/-h5ucdggw2qf/serviciile-noi-in-mediul-online-realitatea-utilizatorilor-de-internet-trenduri-stranietati-si-ritualuri-magenta-consulting/>.

⁹ <https://gemius.com/pl/news/2012-09-05/01>.

¹⁰ Fiscservinform, septembrie 2012.

¹¹ Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

52. Existența unei importante diaspore științifice moldovenești. În perioada tranziției, o bună parte din cercetătorii care activau sau au fost formați în Republica Moldova au emigrat în alte țări, fiind angajați în importante centre universitare și de cercetare din Israel, Rusia, SUA, Franța, Suedia și alte țări. Aceasta, evident, reprezintă o pierdere pentru capitalul uman al Republicii Moldova. Pe de altă parte, reprezentanții acestei diaspore ar putea să ajute la angrenarea efectivă a institutelor de cercetare, universităților și firmelor moldovenești în procesele inovatoare globale. Membrii diasporei ar putea fi implicați și în evaluarea proiectelor inovatoare propuse spre finanțare publică, ceea ce este o importantă oportunitate pentru reducerea riscurilor unor aranjamente corupte și pentru evitarea unor potențiale conflicte de interese.

53. Existența unui cadru comercial bilateral și multilateral liberalizat. Republica Moldova dispune de o serie de acorduri comerciale care simplifică considerabil exporturile către o serie de piețe de desfacere. În viitor, acest cadru va deveni și mai dezvoltat, odată cu instituirea unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană și odată cu implementarea efectivă a Acordului de Liber Schimb în CSI. Valorificat în mod adecvat, acest cadru comercial va permite firmelor moldovenești să identifice parteneri strategici externi interesați de utilizarea oportunităților comerciale existente și viitoare și să dezvolte parteneriate inovatoare durabile, din care să învețe și să-și extindă propriile competențe tehnologice și de management.

54. Angajarea fermă a Republicii Moldova pe vectorul de integrare europeană. Adoptarea de către Republica Moldova a deciziei politice de integrare europeană aduce – pe lângă simplificarea cadrului comercial – alte trei importante oportunități. Prima este extinderea posibilităților acordate Republicii Moldova de a participa la programele și proiectele europene în domeniul inovativ, Republica Moldova deja participând la Programul-cadru 7 de cercetare și dezvoltare tehnologică (FP7) al UE. A doua, firmele moldovenești vor putea să coopereze mai ușor cu asociațiile și asociațiile de business europene, ceea ce, în timp, va facilita depășirea decalajului tehnologic și va permite integrarea mai avantajoasă a firmelor moldovenești în lanțurile tehnologice internaționale. A treia, liberalizarea regimului de vize va simplifica formarea parteneriatelor și va facilita integrarea comunității inovatoare moldovenești în procesele europene.

55. Creșterea prețurilor globale la produsele alimentare. Ținând cont de faptul că firmele moldovenești dispun de importante avantaje în producția produselor alimentare, această tendință ar putea să le aducă o mai mare marjă a profitului, care le va permite să investească mai mult în îmbunătățirea asortimentului și calității produselor livrate pe piețe. Totodată, este important de remarcat că această oportunitate ar putea să se transforme în risc, dacă, în loc să mizeze pe inovarea producției, producătorii moldoveni vor continua să valorifice avantajele costurilor de producție mai mici, fără să investească în îmbunătățirea calității producției.

56. Existența unor programe de suport de stat a businessului și IMM-urilor. Începând cu anul 2009, au fost elaborate și implementate o serie de măsuri de suport acordate de Ministerul Economiei prin intermediul unor programe: [PARE 1+1](#), [Programul național de abilitare economică a tinerilor](#), Fondul de garanție a creditelor etc. Deși aceste programe nu țintesc în mod specific

inovarea, experiența acumulată în implementarea acestora poate servi ca punct de pornire pentru introducerea unor componente de inovare.

57. Suportul din partea donatorilor. Republica Moldova beneficiază de suport financiar esențial din partea donatorilor internaționali, inclusiv din partea Uniunii Europene. Pe termen scurt, acest suport poate fi utilizat pentru a complementa resursele statului necesare pentru susținerea inovațiilor în sectorul public și privat.

57¹. Crearea și dezvoltarea clusterelor inovaționale. Scopurile, obiectivele și principiile generale ale dezvoltării clusteriale a sectorului industrial sînt determinate în Concepția dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova, aprobată prin [Hotărîrea Guvernului nr.614 din 20 august 2013](#).

[Pct.57¹ introdus prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

1.6. Riscuri în adresa dezvoltării inovațiilor

58. Predominarea practicilor tradiționaliste în sectorul agricol. Pe parcursul istoriei, ocupația predilectă a populației Republicii Moldova a fost agricultura. În acest domeniu, țara dispune de importante tradiții și resurse naturale care îi asigură un înalt potențial competitiv. În același timp, acesta rămîne slab valorificat, sectorul fiind caracterizat de o productivitate a muncii scăzută și de recolte foarte joase. O bună parte din populația care practică agricultura utilizează tehnologii care în ultimul secol nu s-au schimbat esențial. Tranziția la practici mai avansate a fost împiedicată atît de factori subiectivi cum ar fi conservatismul specific mediului rural, cît și de factori obiectivi, unul din care este lipsa cronică a capitalului investițional. Aceasta frînează creșterea veniturilor și împiedică modernizarea social-economică a mediului rural și a societății moldovenești în ansamblu. O barieră esențială în dezvoltarea sectorului agricol și a mediului rural în ansamblu este și “îmbătrînirea” rapidă a agriculturii: ponderea angajaților cu vîrsta cuprinsă între 15 și 34 de ani a scăzut de la 31% în anul 2000 la 26% în anii 2010-2011. Astfel, sectorul agricol are nevoie mare de abordări inovative în dezvoltare, dar, în același timp, duce lipsă de capital uman capabil să genereze aceste inovații.

59. Piața internă mică și fragmentată. Mai mult de jumătate din populația țării trăiește în localități rurale și mai bine de 2/3 din acestea au sub 3000 de rezidenți. O bună parte dintre locuitori sînt prezenți doar periodic, fiind angajați la muncă peste hotarele țării. În general, majoritatea gospodăriilor au venituri foarte mici. Chiar dacă nu sînt amplasate la distanțe mari una de alta, multe comunități locale au o inter-conectivitate proastă. Nivelul mic de venituri, combinat cu dimensiunea mică a localităților și calitatea proastă a infrastructurii rutiere comprimă economiile de scară pe care ar putea să le țintească firmele locale și limitează extinderea piețelor de desfacere ale acestora.

60. Activitatea economică excesiv de polarizată din punct de vedere regional. Această polarizare are implicații majore asupra cererii și ofertei inovaționale. Capitala țării atrage resurse și factori de producție cu mult peste nivelul ponderii sale demografice. În regiuni practic lipsesc tradițiile universitare, iar colegiile și școlile profesionale încă nu au reușit să-și adapteze ofertele educaționale la realitățile piețelor regionale ale muncii. Utilizînd ultimele studii europene asupra inovațiilor la nivel regional, putem conchide că Chișinăul este “o capitală cu potențial inovațional mare”¹². Regiunea de Dezvoltare Centru, Regiunea de Dezvoltare Sud și UTA Găgăuzia întrunesc caracteristicile unor “regiuni agricole rămase în urmă”. Și Regiunea de Dezvoltare Nord întrunește caracteristicile unei “regiuni agricole rămase în urmă”, dar prezența municipiului Bălți conferă regiunii atît elemente ale unei “regiuni industriale în declin”, cît și elemente ale unei “regiuni industriale cu potențial de creștere”. Și regiunea transnistreană este la confluența unor caracteristici tipice pentru o “regiune industrială în declin” cu cele ale unei “regiuni industriale cu potențial de

creștere”. Aceste diferențe de specializare economică sînt reflectate și în intensitatea activității antreprenoriale: dacă în Chișinău densitatea întreprinderilor este de circa 52 unități/ 1000 locuitori, atunci în RD Nord – 8,9, în RD Centru – 9,3, în RD Sud – 6,7, iar în UTA Găgăuzia – 11,9 unități/ 1000 locuitori¹³.

¹² Emanuel Muller et all, “A regional typology of innovation capacities in New Member States and Candidate Countries”, Fraunhofer Institute Systems and Innovation Research, Working Paper no.R1/2006.

¹³ Actualizat pe baza datelor BNS și Expert-Grup, “Atractivitatea investițională a regiunilor din Republica Moldova”, Chișinău, 2011.

61. Emigrarea forței de muncă și a cadrelor de cercetare. Începînd cu anul 2000 emigrarea forței de muncă a devenit un factor definitoriu al modelului de dezvoltare moldovenesc. Deși a servit la ieșirea țării din sărăcie, durabilitatea acestui factor de creștere economică este îndoielnică¹⁴. Mai mult decît atît, fenomenul emigraționist este asociat cu “scurgerea creierelor” și a forței de muncă de înaltă calificare, inclusiv a cercetătorilor științifici. Fenomenul de emigrare cuprinde în special cetățenii cei mai activi economic și mai capabili să-și asume riscuri de lansare a afacerilor inovaționale. Aceasta reduce atît potențialul de generare a inovațiilor, cît și capacitatea societății de a le absorbi și utiliza.

¹⁴ Guvernul Republicii Moldova, “Moldova 2020. Strategia de Dezvoltare Națională: 7 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei”, disponibil la http://www.gov.md/public/files/Moldova_2020_RO.pdf.

62. Barierele informale și netarifare în calea comerțului internațional. Republica Moldova a adoptat o politică comercială destul de liberală, bazată pe tarife vamale reduse. În același timp, persistă o serie de bariere informale sau netarifare care știrbesc substanțial din caracterul declarat liberal al politicii comerciale. Unele din aceste bariere sînt rezultatul coordonării slabe a politicilor între diferite autorități. Aceste bariere reduc înclinația firmelor moldovenești și ale partenerilor lor străini în elaborarea unor produse inovatoare.

63. Corupția. Acest flagel influențează în mod esențial intensitatea și calitatea procesului inovațional. În ultimul deceniu Republica Moldova a realizat unele progrese în combaterea corupției, dar în linii mari, situația încă nu se deosebește prea mult de cea din anii 1990¹⁵. Corupția este un factor-cheie care limitează capacitatea companiilor de a crește și a se dezvolta, elimină companiile oneste de pe piață sau nu permite intrarea noilor firme pe piață. Totodată, corupția are un impact disproporționat de mare asupra inovării în microîntreprinderi și întreprinderile mici, deoarece plățile informale lasă acestora mult mai puține resurse pentru a investi în elaborarea unor produse inovaționale.

¹⁵ Worldwide Governance Indicators Project, <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>.

64. Guvernarea defectuoasă a sectorului de cercetare-dezvoltare. În actualul model de guvernare a sectorului lipsește o separare clară între autoritățile responsabile de formularea/implementarea/monitorizarea/raportarea politicilor. Dacă va persista, acest model va avea impact nefast asupra inovării, deoarece finanțarea publică în continuare va fi accesibilă exclusiv pentru entitățile academice acreditate, dar nu și pentru acele entități care generează inovații în sectorul privat sau pentru utilizatorii potențiali ai inovațiilor. Procedura de acreditare, rigidă și inoportună în multe cazuri, va servi în continuare ca barieră pentru alocarea resurselor spre aplicații practice. Dacă politicile și procedurile de control intern nu vor fi îmbunătățite, acestea nu vor asigura valorificarea judicioasă a resurselor publice și nu vor garanta evitarea conflictelor

de interese. Modelul de finanțare instituțională necondiționată și fără criterii clare de la bugetul de stat va genera în continuare hazard moral și va anihila motivațiile pentru optimizarea structurilor administrative și auxiliare extinse. Lipsa unei supravegheri strategice a sectorului din partea Parlamentului și Guvernului vor favoriza alocarea improprie a resurselor în sfera de cercetare-dezvoltare, continuând să fie finanțate activități străine pentru instituțiile de cercetare, în timp ce activitatea de inovare și transfer tehnologic va continua să sufere.

1.7. Rezumat privind situația actuală în domeniul inovațiilor

65. Evaluarea stării actuale în domeniul inovațiilor expusă mai sus reflectă următoarele probleme principale care frânează elaborarea și implementarea inovațiilor:

1) structura instituțională necorespunzătoare practicii europene și cerințelor dictate de situația actuală, aceasta fiind cauza principală a guvernării neeficiente a sectorului cercetare-dezvoltare în ansamblu;

2) repartizarea neadecvată a surselor financiare, în detrimentul programelor și proiectelor de inovare, fără utilizarea factorilor ce asigură concurența loială;

3) utilizarea neeficientă a surselor financiare alocate;

4) infrastructura destinată elaborării și implementării inovațiilor subdezvoltată;

5) tendința slabă a mediului de afaceri către absorbția inovațiilor;

6) lipsa sistemului de monitorizare și raportare a rezultatelor utilizării alocațiilor financiare, în baza unor indicatori de rezultat prestabiliți;

7) lipsa asocierii între întreprinderi, firme inovaționale și instituții științifice în clustere inovaționale, acestea fiind mecanisme noi pentru Republica Moldova de asociere și colaborare a agenților economici.

[Pct.65 completat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

II. STRATEGIA DE INTERVENȚIE

2.1. Sistemul inovațional în Republica Moldova: analiza SWOT

66. În secțiunile anterioare au fost identificate avantajele și dezavantajele sistemului de inovare național în comparație cu țările CSI și Europei Centrale și de Est. De asemenea, au fost elucidate riscurile cu care se confruntă sistemul pe termen scurt și mediu, precum și oportunitățile care ar putea să consolideze rezultatele obținute până în prezent de Republica Moldova. Tabelul 8 face sumarul analizei, pentru a servi ca punct de pornire la formularea scopurilor, obiectivelor și priorităților strategice.

Tabelul 8

SWOT: sistemul de inovare național al Republicii Moldova

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Nivelul relativ înalt de finanțare publică a sectorului educației. • Nivelul înalt de dezvoltare a infrastructurii digitale. • Proporție relativ înaltă a forței de muncă angajate în sectoare intensive în cunoștințe. • Activitatea intensă de invenție, reflectat de un nivel foarte înalt de solicitări naționale de patente. • Număr foarte înalt de aplicații naționale depuse pentru protecția mărcilor și a modelelor de utilitate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Abandonul școlar, calitatea neuniformă a studiilor și înrolare redusă în studii universitare. • Calitatea (capacitatea) insuficientă a institutelor de cercetare. • Nivelul scăzut de dezvoltare a infrastructurii fizice. • Protecția insuficientă a drepturilor investitorilor. • Piața creditară și de capital subdezvoltată. • Volumul mic de investiții private în cercetare.

<ul style="list-style-type: none"> • Cota relativ înaltă a exporturilor de bunuri tehnologice avansate și a exporturilor de bunuri de creație. • Cota relativ înaltă a exporturilor de servicii de computere și comunicații în total exporturi servicii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Centralizarea excesivă a sistemului național de cercetare-dezvoltare. • Subdezvoltarea conexiunilor inovaționale. • Subfinanțarea transferurilor tehnologice. • Influx prea mic de investiții străine directe. • Densitate mică a firmelor locale. • Prezența redusă a companiilor în Internet. • Utilizarea redusă a tehnologiilor informaționale și de comunicații în business și organizații.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea veniturilor populației. • Extinderea rapidă a utilizării Internetului în societate. • Existența unei diaspore științifice moldovenești în importante centre de cercetare și universitare străine. • Aprofundarea integrării cu UE (comerț, vize, FP7). • Creșterea prețurilor la produse alimentare. • Extinderea programelor de stat de suport a IMM-urilor prin introducerea unor componente de inovare. • Suport din partea donatorilor. • Crearea clusterelor inovaționale, industriale 	<ul style="list-style-type: none"> • Predominarea practicilor agricole tradiționaliste și abandonarea sectorului de către tineri. • Piața internă mică și fragmentată. • Economia polarizată din punct de vedere regional. • Emigrarea forței de muncă și a cadrelor de cercetare. • Bariere informale și netarifare în calea comerțului. • Corupția extinsă. • Modelul defectuos de guvernare a sectorului de cercetare-dezvoltare.

[Pct.66 (Tabelul 8) completat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

2.2. Scopul Strategiei

67. Scopul Strategiei este de a asigura un cadru consistent de politici orizontale ce vor contribui la sporirea competitivității internaționale a țării și la edificarea unei economii bazate pe cunoaștere, prin dezvoltarea capitalului uman, prin consolidarea capacităților firmelor moldovenești de a absorbi, genera și difuza inovații și prin interconectarea mai strânsă a acestora cu centrele universitare și de cercetare.

2.3. Viziunea strategică

68. Către anul 2020 dezvoltarea economică a societății moldovenești se va baza pe un sistem inovațional național compus din firme inovatoare și competente, conectate în cadrul unor parteneriate inovaționale cu universități și centre de cercetare naționale și străine. Impactul economic al sistemului inovațional se va reflecta prin mai multe locuri noi de muncă, venituri mai mari și exporturi mai competitive, iar impactul social prin contribuția la depășirea problemelor critice cu care se confruntă Republica Moldova, inclusiv sărăcia, vulnerabilitatea la condițiile climaterice, lipsa propriilor resurse energetice, sănătatea șubredă a populației, degradarea mediului rural și problemele ecologice.

2.4. Principiile politicii de stat în domeniul inovării

69. Pentru a asigura un cadru predictibil de alocare a resurselor și de promovare a activităților inovaționale, politicile Guvernului Republicii Moldova în domeniul inovării vor respecta câteva principii definitorii:

1) *principiul transparenței*: Guvernul va asigura transparența în implementarea politicilor de suport a inovațiilor și va pune la dispoziția publicului toate datele financiare și nonfinanciare referitoare la implementarea Strategiei, Programelor de Stat și proiectelor finanțate;

2) *principiul participării*: Guvernul va asigura că procesul de luare a deciziilor pe parcursul implementării Strategiei va implica un număr suficient de participanți din societate care vor reprezenta interesele tuturor actorilor vizați de politicile de inovare;

3) *principiul complementarității*: Prin intervențiile sale, Guvernul nu va substitui, ci va complementa eforturile și resursele firmelor, comunității de cercetare și universitare în procesul de inovare;

4) *principiul neutralității politicii*: Guvernul va asigura că politicile în domeniul inovării vor susține un număr maximal posibil de beneficiari care vor respecta un set predefinit de standarde universale, fără a acorda preferință anumitor sectoare economice;

5) *principiul maximizării impactului social*: Între proiectele inovatoare sau intervențiile de politici identice ca efect economic sau resurse solicitate, Guvernul va da prioritate celor care vor asigura beneficii sociale maxime, inclusiv prin difuziunea cunoștințelor achiziționate/generate și vor oferi soluții pentru provocările de dezvoltare societală;

6) *principiul cooperării instituționale în definirea și implementarea politicii*: Guvernul nu abordează prezenta Strategie ca pe un document “sectorial”, ci ca pe un angajament comun al tuturor autorităților de politici cu competențe în domeniu, inclusiv, Ministerul Economiei, Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor și Academia de Științe a Moldovei;

7) *principiul toleranței rezonabile față de risc și eșecuri*: Procesul de inovare este unul inerent riscant, succesul căruia nu este garantat. Guvernul va asigura valorificarea cât de eficientă posibilă a resurselor publice utilizate, dar înțelege că unele proiecte și intervenții ar putea să nu dea rezultatele scontate. Minimizarea acestui risc va fi asigurată prin aranjamente instituționale propice pentru asigurarea celorlalte principii enumerate mai sus.

2.5. Premisele Strategiei

70. Succesul în implementarea Strategiei este condiționat de continuarea eforturilor pentru consolidarea unui mediu economic și instituțional favorabil pentru dezvoltarea antreprenoriatului în general, nu doar a celui inovațional. Strategia se bazează pe premisa că vor continua și se vor intensifica reformele orientate spre înlăturarea constrângerilor-cheie care limitează inițiativa privată și inovațiile. În mod specific, se mizează pe faptul că vor continua reformele care au drept obiectiv:

1) promovarea activității de antreprenoriat, în general, și în mediul rural și în orașele mici, în special;

2) reducerea poverii administrative și regulatorii în derularea afacerilor, inclusiv prin continuarea reformelor orientate spre reducerea costurilor de lansare a businessului și de rezolvare a insolvabilității;

3) minimizarea oportunităților pentru aranjamente corupte în interacțiunile dintre firme și stat și accelerarea producerilor birocratice;

4) sporirea eficienței guvernamentale în ansamblu;

5) asigurarea transparenței în acordarea ajutorului de stat;

6) asigurarea și promovarea concurenței oneste;

7) fortificarea mediului instituțional pentru protecția drepturilor consumatorilor;

8) protecția drepturilor de proprietate și a liberei inițiative;

9) adoptarea codului educației și continuarea reformei sistemului educațional, în special a treptei universitare;

10) sporirea nivelului de finanțare a sistemului educațional și alocarea mai eficientă a resurselor în interiorul sectorului, cu accent major pe salarizarea cadrelor didactice;

11) dezvoltarea în continuare a sferei științei naționale și sporirea atractivității carierei științifice pentru tineri.

71. Dacă nu vor fi înlăturate sau atenuate constrângerile respective, acestea pot să compromită eforturile statului și firmelor de a dezvolta oferta națională de bunuri și servicii inovatoare.

2.6. Obiectivele Strategiei

72. Strategia se bazează pe un set de 5 obiective generale care, la rândul lor, sînt detaliate într-o serie de obiective specifice și acțiuni. Obiectivele generale stabilite în cadrul Strategiei răspund celor mai problematice aspecte identificate în analiza situației și vor asigura atingerea scopului general și realizarea viziunii strategice formulate.

2.6.1. Obiectivele generale

A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare și inovare.

73. Acest obiectiv răspunde necesității de a valorifica cît mai judicios posibil resursele financiare limitate de care dispune societatea. Sporirea eficienței în alocarea resurselor, atît la nivelul deciderii priorităților, cît și la nivel operațional, va permite obținerea unor rezultate inovatoare superioare și valorificarea mai bună a potențialului inovator care există în societate. Transparentizarea procesului de guvernare a sistemului de inovare și asigurarea unei mai bune și mai obiective evaluări a impactului politicilor va asigura pentru viitor un suport politic și financiar sporit pentru dezvoltarea inovațiilor naționale, o încredere mai înaltă din partea contribuabililor vizavi de utilizarea resurselor financiare publice și un interes mai mare din partea capitalului privat pentru finanțarea activităților inovatoare. La modul practic, acest obiectiv presupune, inclusiv, următoarele acțiuni: consolidarea continuă a capacităților Parlamentului, Guvernului și Ministerului Economiei în elaborarea, evaluarea și supravegherea politicilor inovatoare; crearea unui Consiliu interministerial pentru coordonarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării; fortificarea rolului coordonator al Ministerului Economiei în politicile de dezvoltare tehnologică și inovatoare la nivelul întregii economii; reformarea Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic în instituție publică, fondată de Guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovatoare; asigurarea finanțării științei fundamentale și aplicative din mijloace financiare prevăzute pentru cercetări științifice (administrare de AȘM) și a proiectelor de dezvoltare tehnologică și inovatoare din surse financiare pentru inovare și transfer tehnologic (administrare de Agenția reformată) prevăzute în bugetul de stat în acest scop; elaborarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și inovațiilor și asigurarea unei participări transparente și echitabile la tenderele publice pentru procurarea lucrărilor de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru realizarea programelor.

B. Abilitarea populației cu competențe inovatoare.

74. În procesul de dezvoltare a economiei inovative, capitalul uman este principala forță motrice. Din acest considerent, un efort consistent și de durată trebuie să fie depus pentru ca populația să fie capabilă să genereze idei, să absoarbă noi cunoștințe și să se adapteze la schimbările economice care, uneori, pot avea caracter disruptiv, pot duce la lichidarea firmelor și sectoarelor ineficiente, dar și la apariția unor noi firme și sectoare mai eficiente. În formarea capitalului uman, o importanță majoră va fi atribuită sistemului educațional formal, instruirii la locul de muncă în cadrul companiilor și instruirii pe tot parcursul vieții, inclusiv cu utilizarea intensă a oportunităților și posibilităților oferite de TIC.

C. Orientarea firmelor spre inovare.

75. Antreprenoriatul inovațional reprezintă o componentă-cheie care va asigura Republicii Moldova o creștere economică durabilă. Antreprenorii angajați în activități inovaționale și firmele cu flexibilitate și competențe tehnologice înalte vor forma nucleul competitiv al economiei naționale. Promovarea antreprenoriatului inovațional presupune renunțarea la abordări protecționiste depășite, care nu fac decât să prezerve structurile ineficiente, și deschiderea autentică a țării la circuitul internațional al ideilor, persoanelor, mărfurilor, serviciilor și capitalurilor. Deși majoritatea absolută a firmelor moldovenești nu desfășoară activități de cercetare și dezvoltare tehnologică, aceasta nu înseamnă că un asemenea potențial nu ar exista. Statul va oferi suport pentru firmele care se angajează să utilizeze resursele proprii pentru elaborarea unor noi tehnologii de perspectivă. Consolidarea capacităților de generare a inovațiilor este posibilă numai pe termen lung, după ce firmele vor învăța să copieze, să reproducă, să îmbunătățească și să optimizeze tehnologiile existente prin fortificarea cooperării dintre acestea și instituțiile științifice, academice și educaționale, prin organizarea businessului sub formă de asocieri de tip cluster. Pe termen scurt, acest obiectiv include măsuri și acțiuni pentru susținerea firmelor care-și asumă îmbunătățiri de design și aspect al produselor, perfecționarea modelelor de prestare a serviciilor, adoptarea de noi soluții de marketing și organizaționale.

[Pct.75 modificat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

D. Aplicarea cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor globale și societale.

76. Fortificarea conexiunilor de inovare între firme, universități și institutele de cercetare, inclusiv prin crearea și dezvoltarea clusterelor inovaționale, va asigura fuzionarea productivă a competențelor și resurselor necesare pentru o economie inovativă – capitalul financiar, capitalul uman și capitalul științific. Sinergia acestora va rezulta în produse și servicii noi, eventual de nișă, dar capabile să concureze cu succes pe piața națională și externă. Formarea unui mediu de cercetare deschis, performant și atractiv va favoriza integrarea în procesele economice care au loc în țară și în lume, generarea de rezultate noi la nivel mondial, și-l va face mai atractiv atât pentru cercetători, cât și pentru firmele care au nevoie să dezvolte tehnologii și produse noi.

[Pct.76 completat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

E. Stimularea cererii pentru produse și servicii inovatoare.

77. Acest obiectiv vizează măsuri și acțiuni de stimulare a cererii de consum și investiționale pentru produse inovatoare și de promovare a inovațiilor în societate. Este necesară creșterea cererii atât din partea statului (prin utilizarea unor instrumente stimulatorii în cadrul achizițiilor publice), cât și a cererii private, inclusiv prin apărarea și promovarea mai fermă a drepturilor consumatorilor. Consumatorii trebuie să-și dezvolte în continuare cererea pentru bunuri și servicii mai calitative, să nu se resemneze atunci când le sînt încălcate drepturile de consumatori și să reclame în mod activ respectarea acestor drepturi. Totodată, este important ca guvernul să recupereze decalajul pe care-l are față de sectorul privat în ceea ce privește cererea pentru bunuri și servicii inovaționale și să utilizeze puterea sa de cumpărare și instrumentele regulatorii pentru a impulsiona dezvoltarea piețelor și valorificarea talentelor inovaționale existente în societatea moldovenească.

2.6.2. Obiective specifice și acțiuni

78. Obiectivele generale identificate mai sus, sînt detaliate, în cele ce urmează, în obiective specifice, măsuri și acțiuni concrete care vor fi realizate în procesul de implementare a prezentei Strategii.

A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare și inovare.

A1. Reforma instituțională în sfera de cercetare și inovare:

1) revizuirea [Codului cu privire la știință și inovare](#) pentru aducerea prevederilor în conformitate cu prezenta Strategie, inclusiv sub aspectul descentralizării procesului de determinare a priorităților și liberalizării condițiilor de acces la fondurile publice pentru finanțarea sferei de cercetare și inovare;

2) elaborarea și aprobarea modificărilor la Regulamentul Ministerului Economiei pentru a fortifica rolul ministerului în elaborarea și coordonarea politicilor de dezvoltare tehnologică și inovaționale în toate sectoarele economice;

3) crearea prin hotărâre de Guvern Consiliului interministerial pentru Coordonarea Programelor de Stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării și asigurarea funcționării acestuia cu competențe de promovare la nivel înalt a politicilor de stat sectoriale în domeniu, prin coordonarea programelor de stat și proiectelor din sfera dezvoltării tehnologice și inovării, reieșind din direcțiile strategice ale activității menționate și necesitățile sectoarelor economiei naționale;

4) reformarea Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic în instituție publică, fondată de Guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovaționale;

5) instituirea posturilor de consilieri ai Președintelui Republicii Moldova și Prim-ministrului Republicii Moldova pe cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare, pentru asigurarea supravegherii la nivel înalt a politicilor în domeniu;

6) reconsiderarea Strategiei de dezvoltare regională în vederea identificării și aplicării instrumentelor de impulsare a implementării inovațiilor;

7) ajustarea regulamentelor ministerelor de ramură pentru atribuirea clară a competențelor și responsabilităților care le revin în formularea programelor de stat în domeniul de cercetare-inovare și consolidarea capacităților acestora în formularea priorităților de stat în domeniul cercetării și inovării;

8) elaborarea de către ministerele de ramură, cu suportul comunității academice naționale și externe și experților independenți și prin consultări publice cu toate părțile vizate, a Programelor de Stat pe termen mediu în domeniul cercetării-inovării.

A2. Asigurarea instruirii personalului pentru fortificarea competențelor în domeniul politicilor inovaționale:

1) asigurarea instruirii membrilor și personalului comisiilor parlamentare de specialitate în domeniul evaluării politicilor de cercetare-inovare (Comisia pentru economie, buget și finanțe, Comisia pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisia protecție socială, sănătate și familie);

2) asigurarea instruirii angajaților din direcțiile specializate ale Ministerului Economiei în domeniul analizei și elaborării politicilor de cercetare-inovare;

3) asigurarea instruirii angajaților ministerelor de ramură, Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor în evaluarea proiectelor de dezvoltare tehnologică și inovaționale.

A3. Îmbunătățirea sistemului de evidență statistică a activităților și politicilor inovaționale:

1) evaluarea internațională a sistemului statistic național, sub aspectul satisfacerii necesităților de indicatori statistici pentru monitorizarea activităților și politicilor inovaționale;

2) revizuirea sistemului de indicatori statistici și cercetări statistice, elaborarea metodologiei și implementarea indicatorilor privind statistica inovațională conform cerințelor Uniunii Europene în sistemul statistic național;

3) asigurarea de către entitățile inovatoare și de cercetare a raportării financiare și statistice transparente pe marginea proiectelor de cercetare pentru toate sursele de finanțare;

4) perfecționarea statisticii achizițiilor publice, pentru a asigura evidența achizițiilor de bunuri și servicii inovatoare, elaborarea și implementarea setului de indicatori.

A4. Asigurarea transparenței comunicării și consultării publice:

1) instituirea, în cadrul Ministerului Economiei, a unui Consiliu consultativ pe politici de dezvoltare tehnologică și inovare pentru consultarea publică a politicilor inovatoare, cu implicarea experților străini și naționali, inclusiv din diasporă, și a altor părți interesate de politicile în domeniu;

2) includerea reprezentanților comunității inovatoare și de cercetare în componența Grupului consultativ al Ministerului Economiei;

3) includerea reprezentanților Ministerului Economiei, Ministerului Educației, ai sectorului privat, universitar și societății civile în componența Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltarea Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei.

B. Abilitarea populației cu competențe inovatoare.

B1. Adaptarea programelor de instruire formală la necesitățile dezvoltării inovatoare și susținerea intrării tinerelor talente în sfera inovatoare:

1) introducerea cursurilor opționale de inventică și creativitate tehnologică în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale și universitare;

2) introducerea cursurilor opționale de antreprenoriat și economie în treapta de studii gimnaziale și liceale;

3) organizarea olimpiadelor raionale, municipale și naționale de inventică și creativitate tehnologică pentru elevi și studenți;

4) elaborarea și implementarea programelor educaționale aferente procesului inovator la facultățile de management și inginerie: dreptul și economia proprietății intelectuale; managementul inovării; marketingul produselor noi; evaluarea și comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală;

5) majorarea în medie cu 25% a bursei pentru studenți, masteranzi și doctoranzi în științele exacte, inginerie și tehnologii și creșterea cu 5% (estimativ) anual a numărului de studenți, masteranzi și doctoranzi în științele exacte, inginerie și tehnologie, de la 19700 în anul 2014 la 26500 în anul 2020 din contul redistribuirii locurilor pentru specialitățile neattractive pentru piața muncii;

6) efectuarea periodică a prospecțiunilor tehnologice și a prospecțiunilor pieței muncii naționale, regionale, europene și adaptarea curriculumului în domeniul educației profesionale la necesitățile piețelor;

7) continuarea eforturilor pentru asigurarea recunoașterii internaționale a diplomelor universitare moldovenești.

B2. Susținerea și popularizarea activităților inovatoare:

1) acordarea suportului informațional, consular și organizațional pentru participarea inovatorilor moldoveni, inclusiv tineri, la principalele evenimente internaționale de inventică și inovare;

2) asigurarea unei mai bune vizibilități naționale și internaționale pentru rezultatele concursurilor “Cel mai bun elev inovator”, “Topul inovațiilor” și a Expoziției Internaționale Specializate de invenții, tehnologii și produse noi INFOINVENT și asigurarea informării companiilor moldovenești și străine despre soluțiile propuse;

3) organizarea de concursuri printre inventatorii naționali și locali pentru rezolvarea problemelor stringente, cu care se ciocnesc cetățenii, autoritățile publice locale, comunitățile locale și regionale, întreprinderile de furnizare a serviciilor și utilităților publice etc.;

4) popularizarea mai intensă a cercetării și rezultatelor obținute, precum și a inovațiilor din mediul național și internațional (prin reviste, emisiuni, interviuri, întâlniri de prezentare);

5) promovarea inovațiilor agricole simple și accesibile în practicile agricole de scară mică.

C. Orientarea firmelor spre inovare.

C1. Asigurarea cadrului legislativ pentru activitățile inovatoare:

1) elaborarea legii privind Fondul pentru Inovare și Transfer Tehnologic, administrat de Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic restructurată, elaborarea regulamentului de finanțare, formarea Consiliului Director al Fondului;

2) elaborarea legii cu privire la fondurile venture;

3) modificarea legii privind societățile pe acțiuni, sub aspectul fortificării drepturilor acționarilor și responsabilizării mai înalte a administratorilor societăților pe acțiuni;

4) revizuirea cadrului fiscal în vederea identificării și înlăturării barierelor care împiedică asigurarea unui proces continuu de instruire a forței de muncă;

5) simplificarea cadrului fiscal, vamal și regulator aferent importului echipamentelor și utilajelor;

6) evaluarea activității parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor inovatoare și revizuirea legii privind parcurile științifico-tehnologice sub aspectul funcționalității, în vederea simplificării procesului de creare a parcurilor și stabilire a rezidenților;

7) revizuirea Codului muncii al Republicii Moldova pentru asigurarea unei flexibilități mai mari pe piața muncii.

C2. Facilitarea accesului inovatorilor la resurse de finanțare:

1) dezvoltarea în comun cu Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) sau Banca Europeană pentru Investiții (BEI) a unei linii de creditare bancară preferențială pentru firmele inovatoare;

2) consolidarea capacităților instituțiilor bancare în evaluarea și monitorizarea implementării planurilor de afaceri inovatoare;

3) revizuirea [Codului cu privire la știință și inovare](#) în vederea anulării criteriului de acreditare academică pentru accesarea fondurilor publice alocate pentru activități de cercetare-dezvoltare-inovare și ajustarea cadrului normativ pentru liberalizarea condițiilor de acces;

4) crearea condițiilor ce vor permite accesul la fondurile publice alocate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare a unui spectru larg de actori antrenați în procesul de inovare, inclusiv prin tendere publice organizate de ministerele ramurale.

C3. Facilitarea relaționării (networking-ului) și integrării tehnologice a firmelor moldovenești și străine:

1) acordarea de suport pentru relaționarea IMM-urilor moldovenești cu finanțatorii de tip “business angels” (“îngeri investiționali”, investitori care investesc în afacerile noi, riscante, dar promițătoare) și pentru stimularea asocierii IMM-urilor inovatoare la asociații de business europene și internaționale;

2) facilitarea procesului de creare a unui Club de Investitori Inovatori din Republica Moldova, care ar întruni oameni de afaceri cu capacitatea de a furniza capital, consultanță, practici pozitive și modele pentru afacerile inovatoare;

3) organizarea unor tabere de business (business-camps) în cadrul cărora liderii de business locali și străini își vor împărtăși experiența de antreprenariat inovator firmelor tinere;

4) derularea negocierilor strategice în vederea atragerii în Republica Moldova a firmelor internaționale de mărime medie și mare, cu capacități de generare a noilor lanțuri tehnologice și crearea a clusterelor inovatoare;

5) fortificarea capacităților Organizației pentru Atragerea Investițiilor și Promovarea Exporturilor, ale Camerei de Comerț și Industrie și ale altor agenții de suport pentru relaționarea firmelor locale cu cele străine.

C4. Asigurarea suportului de stat pentru firmele inovatoare:

1) elaborarea și includerea modulului de “Management al Inovațiilor” în programul de stat “Gestiunea eficientă a afacerii”;

2) elaborarea și implementarea programului de stat “Schimb de experiență cu firmele europene în managementul avansat al inovațiilor” pentru firmele care deja au demonstrat competențe inovatoare;

3) includerea componentelor de inovare în cadrul programelor de suport de stat a IMM-urilor ([Programul de atragere a remitențelor în economie – PARE1+1](#), [Programul național de abilitare economică a tinerilor](#), Fondul special de garantare a creditelor);

4) includerea componentelor de inovare în regulamentul Fondului pentru Eficiență Energetică pentru încurajarea inovațiilor în domeniul conservării și utilizării eficiente a energiei;

5) extinderea formulei de finanțare a proiectelor din domeniul inovării în formula 1+1 pentru procurarea tehnologiilor noi și pentru proiectele de transfer tehnologic;

6) elaborarea și implementarea programului de stat “Moldova Inovatoare” de susținere a noilor afaceri inovatoare (start-up) orientate spre export;

7) elaborarea și implementarea programului de stat “Voucher Inovator IMM-urilor” pentru minigranturi destinate IMM-urilor inovatoare pentru inovații de marketing și organizaționale, îmbunătățirea paginilor electronice, îmbunătățiri de design și ambalaj în produsele industriale;

8) elaborarea și implementarea Programului de Stat pentru finanțarea precompetitivă, susținerea testării modelelor și prototipurilor industriale;

9) elaborarea mărcii naționale “Economia Verde” pentru produse și procese și a regulamentului de acordare și utilizare.

D. Aplicarea cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor globale și societale.

D1. Consolidarea conexiunilor de inovare între companii, sectorul educațional și cercetare:

1) susținerea proiectelor de parteneriat public-privat în domeniul dezvoltării tehnologice și implementării inovațiilor în economia națională și în sfera socială;

2) acordarea suportului informațional entităților inovatoare (din cadrul universităților, institutelor de cercetări, asociațiilor de business etc.) pentru identificarea oportunităților de inovare, inclusiv pentru asocierea acestor entități în clustere;

3) crearea consiliilor inovatoare de ramură de către entitățile inovatoare și organizarea ședințelor de lucru periodice pentru definirea priorităților de inovare și dezvoltare tehnologică, monitorizarea situației și necesităților la nivel de ramură;

4) modificarea cadrului normativ aferent salarizării cadrelor universitare și burselor studentești, în vederea stimulării implicării cadrelor universitare și studenților în activități de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;

5) încurajarea și finanțarea prioritară din Fondul pentru Inovare și Transfer Tehnologic a proiectelor comune de inovare între universități, institute de cercetare și companii;

6) asigurarea participării publice în definirea priorităților de cercetare și organizarea exercițiilor de prospecțiune tehnologică (technologic foresight) la nivelul producătorilor din sectoarele și ramurile economice importante și consumatorii bunurilor și serviciilor furnizate;

7) acordarea suportului necesar unităților economice pentru crearea serviciilor de management în domeniul transferului de tehnologii, inovațiilor, proprietății intelectuale și marketingului, inclusiv prin dezvoltarea capacităților personalului și internaționalizarea relațiilor de cooperare;

8) antrenarea studenților, masteranzilor și cadrelor didactice din universități în elaborarea și implementarea proiectelor de inovare;

9) stimularea parteneriatelor între universități și firme, în vederea implicării ultimelor în procesul de instruire, în special în module de instruire practică;

10) dezvoltarea clusterelor inovaționale (industriale) prin atragerea asistenței tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaționale cu privire la crearea clusterelor

[Obiectivul specific D1 pct.78 completat prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

D2. Sporirea eficacității entităților inovaționale în implementarea inovațiilor provenite din cercetare:

1) promovarea și stimularea implementării sistemelor de management a calității și acreditării laboratoarelor în entitățile inovaționale;

2) evaluarea coordonată a instituțiilor de învățământ superior de către instituția statală responsabilă de evaluarea și asigurarea calității în domeniu și restructurarea acestora în conformitate cu rezultatele evaluărilor;

3) definirea criteriilor de performanță a entităților inovaționale pentru finanțarea activităților respective din surse publice;

4) restructurarea în baza criteriilor de performanță ex-ante și ex-post a instituțiilor publice și universităților în scopul finanțării adecvate a activităților de inovare în cadrul acestora;

5) elaborarea criteriilor de performanță pentru personalul ce activează în domeniul inovațiilor pentru remunerarea echitabilă a muncii acestora;

6) asigurarea și încurajarea mobilității universitare interne și externe, atât pentru studenți, cât și pentru cadrele didactice.

D3. Facilitarea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor:

1) diversificarea oportunităților de participare a firmelor în proiectele internaționale și informarea activă a comunității inovaționale despre oportunitățile existente;

2) identificarea și promovarea internațională și națională a exemplurilor de excelență inovațională și tehnologică a companiilor moldovenești (catalogul bunelor practici);

3) promovarea și stimularea integrării cercetării naționale în cea internațională, inclusiv prin intermediul Programului Cadru 7 (FP7) și promovarea oportunităților de finanțare a activităților de cercetare în favoarea IMM-urilor în FP7 și dezvoltarea competențelor cadrelor didactice și științifice în acest scop;

4) promovarea activă a oportunităților de networking de cercetare și inovațional în UE, CSI și la scară globală, în cadrul unor conferințe anuale dedicate;

5) ajustarea politicii naționale de migrare pentru dezvoltarea de parteneriate durabile între organizațiile de cercetare, universități și firme, prin atragerea specialiștilor străini în activitățile din cadrul sistemului național de inovare și în procesul educațional;

6) promovarea cercetărilor aplicate în colaborare cu cercetătorii din alte țări, inclusiv cu cercetătorii moldoveni emigrați;

7) dezvoltarea posibilităților de schimb internațional de studenți, profesori și cercetători în domeniul tehnologic și ingineresc;

8) dezvoltarea relațiilor cu diaspora științifică, pentru integrarea sectorului național de cercetare în cooperarea internațională, dar și pentru asigurarea evaluării obiective a proiectelor de cercetare.

E. Stimularea cererii pentru produse și servicii inovatoare.

E1. Promovarea Internetului de bandă largă, ca platformă pentru dezvoltarea serviciilor și inovării on-line:

1) implementarea unui Program de promovare a utilizării calculatoarelor în sectorul gospodăriilor casnice;

2) asigurarea reducerii costurilor de conectare la Internet și promovarea activă a concurenței pe piața serviciilor Internet;

3) asigurarea infrastructurii pentru dezvoltarea și utilizarea instrumentelor electronice de plată, semnăturii electronice, e-bankingului, e-comerțului;

4) asigurarea tranziției efective și accelerate a serviciilor guvernamentale pe platforme on-line;

5) promovarea utilizării TIC de către companii în procesele tehnologice și de management, inclusiv în agricultură.

E2. Achiziții de stat pentru stimularea activității inovatoare:

1) achiziționarea competitivă a serviciilor de cercetare-dezvoltare-inovare în cadrul Programelor de Stat;

2) includerea în [Legea achizițiilor publice](#) și actele regulatorii a standardelor minime de calitate a managementului pe care trebuie să le întrunească operatorii calificați pentru furnizarea mărfurilor, prestarea serviciilor și efectuarea lucrărilor în sectoare tehnologice avansate (inclusiv, deținerea de certificate ISO 9001 și ISO 14001);

3) introducerea modificărilor în [Legea achizițiilor publice](#) și completarea [Legii cu privire la ajutorul de stat](#) pentru reglementarea achizițiilor competitive de servicii de cercetare-dezvoltare.

III. ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI COSTURILOR IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

79. Implementarea Strategiei va accelera dezvoltarea sistemului inovațional al Republicii Moldova, va îmbunătăți percepția inovațiilor de către societate, va facilita transformarea rezultatelor cercetării în produse și servicii inovatoare și comercializarea lor, va asigura o nouă calitate a creșterii economice, va dezvolta cultura inovațională și capitalul uman și va contribui la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Impactul pozitiv al implementării Strategiei se va exprima prin:

1) sporirea competitivității economiei naționale prin valorificarea economică a inovațiilor tehnologice, de produs, de marketing și organizaționale, atât a celor inedite, generate în țară, cât și prin absorbția celor deja existente;

2) accelerarea ritmurilor de creștere economică și îmbunătățirea calității acesteia;

3) creșterea exporturilor de mărfuri și servicii cu valoare adăugată înaltă, intensive în cunoștințe, competențe și componente tehnologice;

4) majorarea investițiilor interne și străine în economie și diversificarea acestora la nivel de sectoare, inclusiv în sectoarele cu mare potențial de export;

5) sporirea productivității muncii și remunerării forței de muncă;

6) crearea noilor locuri de muncă;

7) intensificarea dezvoltării regionale;

- 8) sporirea calității și relevanței rezultatelor sectorului de cercetare;
- 9) consolidarea capacităților instituționale și a potențialului uman din sistemul național de inovare, inclusiv prin asigurarea motivării adecvate a angajaților și sporirea atractivității pentru tineret;
- 10) îmbunătățirea managementului în sistemul național de inovare;
- 11) ameliorarea numerică și calitativă a prezenței comunității de cercetare și inovaționale a Moldovei în programele și rețele internaționale;
- 12) integrarea mai rapidă a IMM-urilor moldovenești în lanțurile tehnologice europene și globale;
- 13) îmbunătățirea calității vieții populației și o tranziție accelerată la economia bazată pe cunoaștere.

80. Costurile financiare de implementare a Strategiei au fost evaluate, pentru costurile estimabile, la circa 1,6 miliarde lei pentru întreaga perioadă de implementare. Aceasta practic nu presupune alocarea unor mijloace suplimentare celor care în prezent sînt alocate pentru sfera de cercetare și inovare, ci, în primul rînd, o alocare și o distribuție mai judicioasă a resurselor existente și planificate. Costurile evaluate nu includ finanțarea instituțională pe care o vor primi institutele de cercetare și universitățile restructurate în urma unui proces de evaluare instituțională. Totodată, în implementarea Strategiei vor fi atrase și mijloacele financiare private, astfel încît povara asupra bugetului de stat nu va crește esențial în comparație cu situația actuală. Resursele financiare din sursele naționale vor proveni din:

- 1) bugetul de stat, în limita alocărilor planificate pentru sfera cercetare-inovare (finanțare directă pentru instituțiile de cercetare și Academia de Științe a Moldovei), pentru programele de stat din sfera cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării (finanțare în cadrul unor tendere publice) și pentru programele de stat de suport general pentru business, cu intensificarea componentelor de suport al activităților inovaționale;

- 2) proiecte de transfer tehnologic cu cofinanțare obligatorie de către mediul de afaceri;
- 3) investiții private în dezvoltarea infrastructurii inovaționale;
- 4) investițiile private în cercetare, dezvoltarea tehnologică și inovații;
- 5) parteneriate public-private în domeniul inovării.

81. Finanțările din surse bugetare de stat vor fi efectuate în mod transparent, în cadrul unor concursuri publice sau în cadrul unor acorduri de finanțare instituțională, condiționate de obținerea unor performanțe. Procesul de determinare a priorităților, alocare a resurselor și evaluare a proiectelor se va face cu implicarea experților independenți, inclusiv a celor din străinătate. Aceasta va asigura eliminarea conflictelor de interese, va asigura transparența și obținerea celei mai înalte valori pentru resursele alocate.

82. Pentru finanțarea activităților de inovare vor fi atrase pe larg fondurile internaționale, în special, cele europene. Va fi valorificat potențialul oferit de procesul de integrare europeană în materie de cercetare și inovare prin participarea la programele de finanțare ale Uniunii Europene, inclusiv:

- 1) Instrumentul Politicii Europene de Vecinătate – prin intermediul Programului Operațional Comun (POC) România-Moldova-Ucraina;
- 2) Programul-cadru de cercetare și dezvoltare tehnologică, îndeosebi acțiunile menite să dezvolte capacitatea anumitor regiuni (“Potențial de cercetare”) și finanțarea europeană pe regiuni (“Regiuni ale cunoașterii”);
- 3) Programul Inițiativei Central-Europene.

83. Resurse importante ar putea fi atrase, îndeosebi, în cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Moldova 2007-2013. În cazul Republicii Moldova, toată țara este eligibilă pentru cooperare în cadrul acestui Program. Instituțiile de cercetare-inovare, universitățile, organizațiile educaționale și firmele pot beneficia de granturi pentru consolidarea capacităților administrative, tehnice și financiare, în special în cadrul a două priorități din cele patru ale programului și anume: prioritatea 1 “Către o economie mai competitivă a zonei de frontieră” și prioritatea 4 “Asistență tehnică”.

84. Vor fi valorificate oportunitățile de sprijinire și stimulare a activităților inovatoare oferite de către organizațiile străine și internaționale cum ar fi Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE), Organizația pentru dezvoltarea industrială a Națiunilor Unite (UNIDO), programele Comisiei Europene TAIEX și programele Twinning de cooperare între autoritățile publice ale UE cu țările terțe, BSEC (Black Sea Economic Cooperation), Science and Technology Center in Ukraine (STCU), SCOPES (Scientific Co-operation between Eastern Europe and Switzerland), Programul Știința pentru Pace și Securitate care include activități finanțate direct de NATO, programele de studii internaționale Marie Curie și altele.

IV. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA, RAPORTAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

4.1. Etapele de implementare a Strategiei

85. Strategia va servi ca document-cheie pentru coordonarea activității tuturor autorităților de politici cu competențe în domeniul inovațiilor. Implementarea Strategiei se va efectua prin implicarea autorităților publice vizate, dar și cu implicarea mediului de afaceri și societății civile. Implementarea va fi efectuată în două etape: 1) etapa organizațională și de consolidare a capacităților (anii 2013-2015) și 2) etapa dezvoltării inovatoare (anii 2015-2020).

86. La etapa organizațională și de consolidare a capacităților vor fi realizate următoarele: 1) perfecționarea cadrului legislativ; 2) elaborarea și ajustarea Programelor de Stat aferente inovării; 3) dezvoltarea capacităților autorităților de stat implicate și 4) dezvoltarea capacităților statistice.

87. La etapa dezvoltării inovatoare vor fi realizate următoarele:

- 1) punerea în aplicare a programelor elaborate;
- 2) evaluarea institutelor de cercetare și universităților;
- 3) utilizarea capacităților instituționale create;
- 4) evaluarea intermediară a Strategiei (anul 2017); și
- 5) dezvoltarea continuă a instrumentelor elaborate.

4.2. Monitorizarea, raportarea și evaluarea

88. Strategia va fi implementată pe baza Planului de acțiuni (anexa nr.1) care va fi revizuit și ajustat în funcție de necesitate. Aceasta va permite corectarea unor acțiuni, în funcție de schimbările care se pot produce în cadrul general de politici și de resurse. Responsabil de revizuirea și ajustarea Planului de Acțiuni este Ministerul Economiei. Planul de Acțiuni va servi ca unul din principalele repere pentru raportarea asupra implementării Strategiei.

89. În cadrul implementării Strategiei va fi organizat un proces continuu de monitorizare, raportare și evaluare. Monitorizarea, raportarea și evaluarea vor fi efectuate pe baza indicatorilor de performanțe în implementare (anexa nr.2). Indicatorii IGI 2012 vor fi suplimentați cu indicatorii sistemului statistic “Inobarometru” similar celui european numit “Innovation scoreboard”. Valorile-țintă intermediare și finale ale indicatorilor de performanță în procesul de implementare au fost stabilite ținând cont de dinamica istorică a acestora și de necesitatea ca Republica Moldova

să recupereze din decalajele de dezvoltare tehnologică și inovațională față de țările CSI și Europei Centrale și de Est.

90. Ministerul Economiei va coordona procesul de implementare a Strategiei și va elabora rapoarte de implementare anuale și rapoarte de progres intermediare (anii 2015, 2017) și final (anul 2020). Instituțiile responsabile de implementare vor furniza Ministerului Economiei datele statistice privind indicatorii de performanță de care sînt responsabile.

91. Consultarea cu societatea va avea o deosebită importanță în procesul de implementare a Strategiei. Pentru informarea societății, Ministerul Economiei va extinde componența Consiliul Consultativ, prin includerea a unor reprezentanți ai comunității academice și universitare, ai societății civile, companiilor și instituțiilor media. Ministerul Economiei va crea și un Consiliu Consultativ pe Politici de Dezvoltare Tehnologică și Inovare, care va include experți naționali și internaționali. Consiliilor le vor fi prezentate rapoartele elaborate în procesul de implementare a Strategiei și acestea vor fi consultate referitor la îmbunătățirea procesului de implementare a Strategiei.

92. Ministerul Economiei va fi autoritatea responsabilă pentru elaborare și prezentare Guvernului a rapoartelor anuale de monitorizare și evaluare a Strategiei. Evaluarea impactului se va baza pe un set de indicatori de rezultat (Anexa 3). Ca și în cazul indicatorilor de performanță, valorile-țintă intermediare și finale ale indicatorilor de performanță în procesul de implementare au fost stabilite ținînd cont de dinamica acestora și de necesitatea ca Republica Moldova să recupereze din decalajele față de țările CSI și Europei Centrale și de Est. Guvernul va aproba rapoartele de evaluare intermediare (anii 2015 și 2017) și final (anul 2020), care vor fi elaborate de evaluatori independenți, și va informa Parlamentul despre progresul atins în implementarea Strategiei. Guvernul va consulta rapoartele de evaluare a impactului cu Consiliul Național de Participare și cu organizațiile societății civile. Parlamentul va audia și examina rapoartele prezentate de Guvern.

4.3. Indicatori de performanță

93. Pentru evaluarea performanțelor în procesul de implementare a strategiei va fi utilizat un set mixt de indicatori de inputuri inovaționale din IGI 2012 și indicatori europeni relevanți folosiți în cadrul exercițiului “Innovation scoreboard” (Anexa 2). Indicatorii de performanță utilizați pentru monitorizarea progresului în implementarea strategiei acoperă un spectru vast de domenii și aspecte care influențează asupra rezultatelor inovaționale: mediul politic, mediul regulator, mediul de afaceri, educația generală, educația superioară, cercetarea și dezvoltarea, tehnologiile informaționale și de comunicații, infrastructura generală, durabilitatea ecologică, creditul, investițiile, comerțul internațional și concurența, cunoștințele angajaților, conexiunile inovaționale și absorbția cunoștințelor. Performanța va fi evaluată prin raportarea valorilor curente ale indicatorilor la valoarea lor inițială, precum și la țintele intermediare și finale.

94. Unii indicatori, care la momentul aprobării Strategiei încă nu erau utilizați în Republica Moldova, urmează a fi introduși în sistemul național statistic și pentru aceștia valoarea inițială și țintele intermediare și finale vor fi determinate ulterior de către Ministerul Economiei. Biroul Național de Statistică, în cooperare cu centrele universitare, de cercetare și organizațiile neguvernamentale interesate, va asigura elaborarea suportului metodologic pentru calcularea indicatorilor care actualmente lipsesc.

95. Indicatorii de rezultat și impact care vor fi utilizați pentru evaluarea impactului Strategiei includ o serie de aspecte, cum ar fi: generarea cunoștințelor, impactul cunoștințelor, difuziunea cunoștințelor, produsele creative intangibile, bunuri și servicii creative și creativitatea on-line

(anexa nr.3). Rezultatele și impactul Strategiei vor fi evaluate prin raportarea valorilor curente ale indicatorilor la valoarea lor inițială, precum și la țintele intermediare și finale.

Anexa nr.1
la Strategia inovațională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea Strategiei “Inovații pentru competitivitate”

Nr. d/o	Obiectivele generale/ obiectivelor specifice/ acțiunile	Resursele necesare, estimativ	Responsabilii de executare	Partenerii	Termenul de realizare	Costurile estimative, lei moldo- venești (pentru toată perioada de imple- mentare)	Sursele de finanțare	Indicatorii de performanță
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare și inovare</i>								
<i>A1. Reforma instituțională a politicilor în domeniul inovării</i>								
1.	Revizuirea Codului cu privire la știință și inovare pentru aducerea prevederilor în conformitate cu Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova și cu prezenta Strategie, inclusiv sub aspectul descentralizării procesului de determinare a priorităților și liberalizării condițiilor de acces la fondurile publice pentru finanțarea sferei	60 expert-zile servicii de consultanță pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014	90.000	Donatori (PNUD)	Codul cu privire la știință și inovare , modificat și completat prin legea respectivă

	de cercetare și inovare							
2.	Elaborarea și aprobarea modificărilor la Regulamentul Ministerului Economiei pentru a fortifica rolul ministerului în elaborarea și coordonarea politicilor de dezvoltare tehnologică și a celor inovaționale în toate sectoarele economice	30 expert-zile servicii de consultanță pentru modificarea cadrului normativ	Ministerul Economiei	Ministerele omoloage din UE	2014	45.000	Donatori (UE)	Regulamentul Ministerului Economiei, completat și modificat
3.	Crearea prin hotărâre de Guvern a Consiliului interministerial pentru coordonarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării și asigurarea funcționării acestuia cu competențe de coordonare la nivel înalt a politicilor de stat sectoriale în domeniu	Capacități umane pentru servicii de consultanță pentru elaborarea regulamentului, servicii de suport și secretariat (2 unități de personal), mijloace financiare	Ministerul Economiei	Ministerul Finanțelor; Academia de Științe a Moldovei	2014-2020	1.020.000	Bugetul de stat	Consiliul interministerial, creat
4.	Reformarea Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic în instituție publică fondată de guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovaționale	480 expert-zile servicii de consultanță	Ministerul Economiei	Academia de Științe a Moldovei; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014	720.000	Donatori (UE)	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic, reformată prin hotărâre de Guvern
5.	Instituirea posturilor de consilieri ai	Salarizarea a două unități de personal	La propunerea Ministerului Economiei		2014	220.000	Bugetul de stat	Consilieri ai Președintelui Republicii

	Președintelui Republicii Moldova și ai Prim-ministrului pe cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare, pentru asigurarea supravegherii la nivel înalt a politicilor în domeniu							Moldova și Prim-ministrului, numiți în funcțiile respective
6.	Reconsiderarea Strategiei de dezvoltare regională în vederea identificării și aplicării instrumentelor de impulsare a implementării inovațiilor	120 expert-zile servicii de consultanță evaluare	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Consiliile de dezvoltare regională	2014-2015	180.000	Asistență tehnică externă; Fondul de Dezvoltare Regională	Strategia regională , modificată și completată
7.	Ajustarea regulamentelor ministerelor de ramură pentru atribuirea clară a competențelor și responsabilităților care le revin în formularea programelor de stat în domeniul de cercetare-inovare și consolidarea capacităților acestora în formularea priorităților de stat în domeniul cercetării și inovării	40 zile de consultanță pentru elaborarea a 16 seturi de modificări în regulamentele ministerelor	Ministerele de ramură	Ministerele omoloage din UE	2014	960.000	Donatori (UE)	Regulamentele ministerelor, modificate și completate corespunzător
8.	Elaborarea de către ministerele de ramură, cu suportul comunității academice naționale și externe și experților independenți și	5440 expert-zile pentru definitivarea și actualizarea anuală a programelor de stat pe parcursul perioadei de implementare	Ministerele de ramură	Ministerele omoloage din UE	2014-2020	8.160.000	Bugetul de stat	Programe de stat în domeniul cercetării-inovării, elaborate și aprobate

	prin consultări publice cu toate părțile vizate, a programelor de stat pe termen mediu în domeniul cercetării-inovării							
<i>A2. Asigurarea instruirii personalului pentru fortificarea competențelor în domeniul politicilor inovaționale</i>								
9.	Asigurarea instruirii membrilor și personalului comisiilor parlamentare de specialitate în domeniul evaluării politicilor de cercetare-inovare (Comisia pentru economie, buget și finanțe și Comisia pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media)	20 expert-zile	Secretariatul Parlamentului	ONG-urile; firmele de consultanță	2015, 2018	320.000	Bugetul Parlamentului	80 de beneficiari, instruiți
10.	Asigurarea instruirii angajaților din direcțiile specializate ale Ministerului Economiei în domeniul analizei și elaborării politicilor de cercetare-inovare	10 expert-zile	Ministerul Economiei	ONG-urile; firmele de consultanță	2014	40.000	Donatori (PNUD)	10 funcționari publici, instruiți
11.	Asigurarea instruirii angajaților ministerelor de ramură, Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a	20 expert-zile	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	Organizații omoloage europene; ONG-urile; firmele de consultanță	2014, 2017	80.000	Donatori (UE)	20 de funcționari publici, instruiți

	Exportului din Moldova în evaluarea proiectelor de dezvoltare tehnologică și a celor inovaționale							
<i>A3. Îmbunătățirea sistemului de evidență statistică a activităților și politicilor inovaționale</i>								
12.	Evaluarea internațională a sistemului statistic național, sub aspectul satisfacerii necesităților de indicatori statistici pentru monitorizarea activităților și politicilor inovaționale	180 expert-zile de consultanță internațională	Biroul Național de Statistică	Organizațiile omoloage europene	2014-2015	720.000	Donatori (UE)	Sistemul statistic, suplinit cu indicatori
13.	Revizuirea sistemului de indicatori statistici și cercetări statistice, elaborarea metodologiei și implementarea indicatorilor privind statistica inovațională conform cerințelor Uniunii Europene în sistemul statistic național	120 expert-zile de consultanță internațională, angajarea unei unități suplimentare la Biroul Național de Statistică	Biroul Național de Statistică	Ministerul Economiei; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic	2014-2015	774.000	Donatori (UE)	Sistemul de indicatori statistici, revizuit, Metodologia de identificare a indicatorilor privind statistica inovațională conformă cerințelor UE, aprobată
14.	Asigurarea de către entitățile inovatoare și de cercetare a raportării financiare și statistice transparente pe marginea proiectelor de cercetare pentru toate sursele de finanțare	Capacități umane, eforturi de comunicare, capacități instituționale	Biroul Național de Statistică	n.a.	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Forma și termenele de prezentare a rapoartelor statistice, stabilite prin actul normativ respectiv
<i>A4. Asigurarea transparenței comunicării și consultării publice</i>								

15.	Instituirea, în cadrul Ministerului Economiei, a unui Consiliu consultativ pe politici de dezvoltare tehnologică și inovare pentru consultarea publică a politicilor inovaționale, cu implicarea experților străini și naționali, inclusiv din diasporă, și a altor părți interesate de politicile în domeniu	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Consiliul consultativ, instituit
16.	Includerea reprezentanților comunității inovaționale și de cercetare în componența Grupului consultativ al Ministerului Economiei	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Activitatea reprezentanților comunității inovaționale și de cercetare în componența Grupului consultativ
17.	Includerea reprezentanților Ministerului Economiei, Ministerului Educației și ai altor autorități de politici relevante și ai sectorului privat, universitar și societății civile în componența Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei	Eforturi de comunicare	Academia de Științe a Moldovei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Componența Consiliului Suprem pentru Știință și Inovare, modificată corespunzător

B. Abilitarea populației cu competențe inovaționale

B1. Adaptarea programelor de instruire formală la necesitățile dezvoltării inovaționale și susținerea intrării tinerelor talente în sfera inovațională

18.	Introducerea cursurilor opționale de inventică și creativitate tehnologică în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale și universitare	Elaborarea și predarea modulului respectiv de instruire	Ministerul Educației	Asociațiile de inventatori; universitățile	2014-2020	21.250.000	Bugetul de stat/sponsori naționali	Programele de studii în cadrul cursurilor de inventică și creativitate, aprobate și implementate
19.	Introducerea cursurilor opționale de antreprenariat și economie în treapta de studii gimnaziale și liceale	Elaborarea și predarea modulului respectiv de instruire	Ministerul Educației	ONG-urile; universitățile	2014-2020	21.250.000	Bugetul de stat/sponsori naționali	Programele de studii în cadrul cursurilor de antreprenariat și economie, aprobate și implementate
20.	Organizarea olimpiadelor raionale, municipale și naționale de inventică și creativitate tehnologică pentru elevi și studenți	Capacități umane, financiare și eforturi de comunicare	Ministerul Educației	Asociațiile de inventatori; universitățile	2014-2021	2.250.000	Bugetul de stat/sponsori naționali	35 olimpiade raionale și municipale și o olimpiadă națională organizate anual, mediatizarea rezultatelor acestora
21.	Elaborarea și implementarea programelor educaționale aferente procesului inovațional la facultățile de management și inginerie: dreptul și economia proprietății intelectuale, managementul inovării, marketingul produselor noi, evaluarea și comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală	Capacități umane pentru elaborarea și predarea modulelor de instruire	Universitățile; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată), Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Ministerul Educației	2014-2020	2.014.000	Bugetul de stat/Bugetele universităților	4 module de instruire de 50 de ore, elaborate și aplicate
22.	Majorarea bursei pentru studenți,	Mijloace financiare	Ministerul Finanțelor;		2014-2020	50.000.000	Bugetul de stat	Burse majorate cu 25%; evoluția

	masteranzi și doctoranzi în științele exacte, inginerie și tehnologii și creșterea anuală a numărului de studenți, masteranzi și doctoranzi în științele exacte, inginerie și tehnologie din contul redistribuirii locurilor pentru specialitățile neatractive pentru piața muncii	pentru achitarea suplimentului de 25% la bursa medie	Ministerul Educației					numărului de studenți, masteranzi și doctoranzi în științele exacte, inginerie și tehnologie: 19700 în anul 2014, 26500 în anul 2020
23.	Efectuarea periodică a prospecțiunilor tehnologice și a prospecțiunilor pieței muncii naționale, regionale și europene și adaptarea curriculumului în domeniul educației profesionale la necesitățile pieței	2 studii prospective realizate în 2014 și 2018	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Academia de Științe a Moldovei	Ministerul Economiei; asociațiile de business	2014, 2018	495.000	Bugetul de stat/ Donatori (UE)	Curriculumul în domeniul educației profesionale, adaptat la necesitățile pieței
24.	Continuarea eforturilor pentru asigurarea recunoașterii internaționale a diplomelor universitare moldovenești	Eforturi de comunicare, capacități umane, capacități instituționale	Ministerul Educației	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Diplome recunoscute
<i>B2. Susținerea și popularizarea activităților inovatoare</i>								
25.	Acordarea suportului financiar, informațional, consular și organizațional pentru participarea inovatorilor moldoveni, inclusiv tineri, la	Resurse financiare și capacități umane pentru acordarea suportului inovatorilor	Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	875.000	Bugetul de stat/ sponsori naționali	Suport pentru 10 inovatori, acordat anual

	principalele evenimente internaționale de inventică și inovare							
26.	Asigurarea unei mai bune vizibilități naționale și internaționale pentru rezultatele concursurilor “Cel mai bun elev inovator”, “Topul inovațiilor” și a Expoziției Internaționale specializate de invenții, tehnologii și produse noi INFOINVENT și asigurarea informării companiilor moldovenești și străine despre soluțiile propuse	Capacități umane și mijloace financiare pentru o campanie de informare publică organizată anual cu suportul instituțiilor media (TV, internet, broșuri)	Agenția de Stat pentru Protecția Intelectuală; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată), Academia de Științe a Moldovei	Instituțiile media; universitățile; liceele	2014-2020	1.200.000	Bugetul de stat/ sponsori naționali	Mediatizarea organizării concursurilor și rezultatelor acestora prin intermediul mijloacelor mass-media și editarea broșurilor
27.	Organizarea de concursuri ale inventatorilor pentru rezolvarea problemelor “apropiate”, cu care se ciocnesc cetățenii, autoritățile publice locale, comunitățile locale și regionale, întreprinderile de furnizare a serviciilor și utilităților publice etc.	Mijloace financiare, capacități umane și eforturi de comunicare	Autoritățile municipale	Asociațiile inventatorilor; universitățile; colegiile și liceele	2014-2020	1.350.000	Bugetele locale/ sponsori naționali	3 concursuri municipale, organizate anual
28.	Popularizarea mai intensă a cercetării și rezultatelor obținute, precum și a inovațiilor din mediul internațional (prin reviste, emisiuni,	Capacități umane și mijloace financiare pentru desfășurarea unei campanii de informare publică	Academia de Științe a Moldovei	Instituțiile media; universitățile; liceele	2014-2020	500.000	Donatori (UE)	Publicarea articolelor în mass-media, organizarea briefingurilor și emisiunilor televizate pentru popularizarea activităților

	interviuri, întâlniri de prezentare)	organizată anual cu suportul instituțiilor media (TV, internet, broșuri)						inovaționale și rezultatelor obținute
29.	Promovarea inovațiilor agricole simple și accesibile în practicile agricole de scară mică	Mijloace financiare și capacități umane pentru organizarea a 10 seminare regionale anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Ministerul Economiei; asociațiile de business	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat/ asociațiile de business	10 seminare, organizate în fiecare an

C. Orientarea firmelor spre inovare

CI. Asigurarea cadrului legislativ pentru activitățile inovaționale

30.	Elaborarea analizei impactului de reglementare și, în caz de oportunitate, elaborarea proiectului legii privind Fondul pentru Inovare și Transfer Tehnologic, administrat de Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic reformată. Elaborarea Regulamentului Fondului	240 expert-zile de servicii consultanță	Ministerul Economiei	Ministerul Finanțelor	2014	360.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată; proiect de lege respectiv, elaborat în caz de necesitate
31.	Elaborarea proiectului de lege cu privire la fondurile venture	120 expert-zile de servicii consultanță	Ministerul Economiei	Comisia Națională a Pieței Financiare	2014	180.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată și proiectul legii respective, elaborat
32.	Modificarea Legii privind societățile pe acțiuni , sub aspectul fortificării drepturilor acționarilor și responsabilizării	60 expert-zile servicii consultanță	Ministerul Economiei	Comisia Națională a Pieței Financiare	2014	90.000	Bugetul de stat	Proiectul de lege pentru modificarea și completarea legii privind societățile pe acțiuni, elaborat

	mai înalte a administratorilor societăților pe acțiuni							
33.	Revizuirea cadrului fiscal în vederea identificării și înlăturării barierelor care împiedică asigurarea unui proces continuu de instruire a forței de muncă	120 expert-zile servicii consultanță	Ministerul Finanțelor	Ministerul Economiei	2014	180.000	Bugetul de stat	Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului fiscal
34.	Perfecționarea cadrului fiscal, vamal aferent importului echipamentelor și utilajelor	120 expert-zile servicii consultanță	Ministerul Finanțelor	Ministerul Economiei	2014	180.000	Bugetul de stat	Proiectele de acte legislativ-normative pentru modificarea și completarea cadrului fiscal și vamal
35.	Evaluarea activității parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor inovaționale și revizuirea Legii privind parcurile științifico-tehnologice sub aspectul funcționalității, în vederea optimizării procesului de creare a parcurilor și stabilire a rezidenților	60 expert-zile servicii consultanță	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Economiei	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014	90.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată; proiectul legii, elaborat
36.	Revizuirea Codului muncii al Republicii Moldova pentru asigurarea unui nivel sporit de flexibilitate pe piața muncii	240 expert-zile servicii consultanță	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	Ministerul Economiei	2014	360.000	Bugetul de stat	Codul muncii al Republicii Moldova , modificat și completat corespunzător
<i>C2. Facilitarea accesului inovatorilor la resurse de finanțare</i>								
37.	Dezvoltarea, în comun cu Banca Europeană pentru	Capacități umane adecvate pentru	Ministerul Economiei	Banca Europeană pentru	2014-2020	87.500.000	Resursele BERD/BEI	Linia de creditare pentru acordarea

	Reconstrucție și dezvoltare (BERD) sau cu Banca Europeană pentru Investiții (BEI), a unei linii de creditare bancară preferențială pentru firmele inovatoare	negocieri în scopul atragerii surselor financiare pentru credite în volum total de 1 mil. dolari SUA anual firmelor inovatoare prin intermediul băncilor comerciale		Reconstrucție și Dezvoltare; Banca Europeană pentru Investiții				creditelor firmelor inovatoare în volum de 1 mil. dolari SUA anual, deschisă
38.	Consolidarea capacităților instituțiilor bancare în evaluarea și monitorizarea implementării planurilor de afaceri inovatoare	Mijloace financiare și capacități umane pentru instruirea angajaților băncilor comerciale	Asociația Băncilor	Agenția pentru Inovații și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2015	80.000	Resursele băncilor	20 de angajați din 10 bănci comerciale, angajați
39.	Revizuirea Codului cu privire la știință și inovare în vederea anulării criteriului de acreditare academică pentru accesarea fondurilor publice alocate pentru activități de cercetare-dezvoltare-inovare și ajustarea cadrului normativ pentru liberalizarea condițiilor de acces	20 expert-zile servicii consultanță	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Economiei	Ministerul Educației	2014	30.000	Bugetul de stat	Codul cu privire la știință și inovare , modificat și completat
40.	4) Crearea condițiilor ce vor permite accesul la fondurile publice alocate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare a unui spectru larg de actori antrenați în procesul de inovare, inclusiv	Resurse umane și instituționale majore	Ministerele de ramură	Ministerul Finanțelor	Începând cu anul 2014	Dificil de estimat costul programelor	Bugetul de stat	Baza legislativ-normativă privind finanțarea activităților de cercetare-dezvoltare, modificată și completată

	prin tendere publice organizate de ministerele ramurale							
<i>C3. Facilitarea relaționării (networkingului) și integrării tehnologice a firmelor moldovenești și străine</i>								
41.	Susținerea procesului de organizare a Clubului Investitorilor Inovaționali din Republica Moldova, care ar întruni oameni de afaceri care au capacitatea de a furniza capital, consultanță, practici pozitive și modele pentru afacerile inovaționale	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	Asociațiile de business	2014	Nu implică costuri semnificative		Clubul investitorilor inovaționali, creat
42.	Organizarea unor tabere de business (business-camps) în cadrul cărora liderii de business locali și străini își vor împărtăși experiența de antreprenariat inovațional firmelor tinere	Mijloace financiare și eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	Asociațiile de business/Clubul de Investitori Inovaționali	2014-2020	6.300.000	Bugetul de stat (20%): cotizații de participare (80%)	Cîte o taberă de business pentru 150 de participanți, organizată în fiecare an
43.	Derularea negocierilor strategice în vederea atragerii în Republica Moldova a firmelor internaționale de mărime medie și mare, cu capacități de generare a noilor lanțuri tehnologice și creare a clusterelor inovaționale	40 zile de consultanță anual; salarizarea a două unități suplimentare personal al Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova	Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	1.260.000	Bugetul de stat	Numărul firmelor atrase în Republica Moldova cu capacități de generare a noilor lanțuri tehnologice și de creare a clusterelor
44.	Fortificarea capacităților Organizației pentru Atragerea	Mijloace financiare, pentru elaborarea și	Agencia pentru Inovare și Transfer	Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a	2014	40.000	Bugetul de stat	În fiecare an 10 angajați ai Camerei de Comerț și

	Investițiilor și Promovarea Exporturilor, ale Camerei de Comerț și Industrie și ale altor agenții de suport pentru relaționarea firmelor locale cu cele străine	predarea unui modul de instruire	Tehnologic (reformată)	Exportului din Moldova; Camera de Comerț și Industrie				Industria și ai Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova, instruiți
45.	Susținerea din partea statului a companiilor care participă cu produse și servicii inovative la expoziția anuală "Fabricat în Moldova" și concursul "Marca Comercială a anului"	Suport pentru firme inovative anual	Camera de Comerț și Industrie	Ministerul Economiei; Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova	Începând cu anul 2014	Contribuția statului – 50% din costul participării	Bugetul de stat (50%): cotizații de participare (50%)	Numărul firmelor inovative susținute de către stat
46.	Lansarea unui program de susținere a inovației în domeniul marketingului, managementului, fabricării produselor și serviciilor inovative, care ar avea la bază o schemă de granturi ce ar acoperi 50 % costurile de consultanță, costuri de brevetare, dar nu mai mult de 100.000 lei	Capacități umane și mijloace financiare pentru elaborarea Regulamentului de acordare a susținerii, precum și alocarea finanțelor în baza acestuia	Camera de Comerț și Industrie	Ministerul Economiei	Începând cu anul 2014	Până la 100.000 lei pentru un agent economic	Acoperirea financiară din contul donatorilor externi (proiectele Băncii Mondiale), atrasă prin proiecte de asistență tehnică	Programul de susținere a inovațiilor, lansat

C4. Asigurarea suportului de stat pentru firmele inovative

47.	Elaborarea și includerea modulului de "Management al inovațiilor" în programul de stat "Gestiunea eficientă a afacerii"	120 expert-zile servicii de consultanță pentru elaborarea modulului salarizarea unui unități personal pentru instruire	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii	Universitățile; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată); Academia de Științe a Moldovei,	2014-2020	780.000	Bugetul de stat/ resurse beneficiari	Modulul de "Management al inovațiilor", inclus în programul de stat "Gestiunea eficientă a afacerii"
-----	---	--	--	--	-----------	---------	--------------------------------------	--

				Agencia de Stat pentru Protectia Intelectuala				
48.	Elaborarea și implementarea programului de stat “Schimb de experiență cu firmele europene în managementul avansat al inovațiilor” pentru firmele care deja au demonstrat competențe inovatoare	Capacități umane pentru elaborarea Programului și mijloace financiare pentru suportul firmelor	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii	Academia de Studii Economice; Universitatea de Stat din Moldova; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată), Agenția de Stat pentru Protecția Intelectuală	2015-2020	4.375.000	Bugetul de stat (30%): firmele beneficiare (de la 0% până la 50%): resurse UE (de la 20% până la 70%)	Programul de stat, elaborat și implementat; suport pentru 20 de firme, acordat anual pe parcursul a 6 ani
49.	Includerea componentelor de inovare în cadrul programelor de suport de stat a IMM-urilor (Programul de Atragere a Remitentelor în Economie PARE1+1 , Programul național de abilitare economică a tinerilor , Fondul special de garantare a creditelor)	120 expert-zile servicii de consultanță pentru elaborarea regulamentelor salarizarea unei unități de personal din cadrul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii pentru evaluarea componentelor inovatoare	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014	1.020.000	Bugetul de stat/ donatori (UE)	Condițiile și criteriile privind selectarea proiectelor, modificate corespunzător
50.	Extinderea formulei de finanțare a proiectelor din domeniul inovării în formula 1+1 pentru procurarea tehnologiilor noi și pentru proiectele de transfer tehnologic	Mijloace financiare pentru realizarea proiectelor	Ministerul Economiei	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	87.500.000	Bugetul de stat (50%): beneficiari (50%)	20 de proiecte în valoare de 50000 dolari SUA fiecare, promovate anual
51.	Elaborarea și implementarea programului de stat “Moldova Inovațională” de susținere a noilor	Capacități umane pentru elaborarea Programului și mijloace financiare	Ministerul Economiei	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	13.125.000	Bugetul de stat	Programului de Stat “Moldova Inovațională”, elaborat și implementat, 10 granturi

	afaceri inovatoare (start-up) orientate spre export	pentru acordarea granturilor						condiționale anual în valoare de 15000 dolari SUA
52.	Elaborarea și implementarea programului de stat “Voucher Inovativ IMM-urilor” – minigranturi IMM-urilor inovative pentru inovații de marketing și organizaționale, îmbunătățirea paginilor electronice, îmbunătățiri de design și ambalaj în produsele industriale	Capacități umane pentru elaborarea programului și mijloace financiare pentru acordarea granturilor	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	43.750.000	Bugetul de stat	Programul de Stat “Voucher Inovativ IMM-urilor”, elaborat și implementat; 100 de granturi anual în valoare de 5000 dolari SUA
53.	Elaborarea și implementarea Programului de Stat pentru finanțarea precompetitivă, susținerea testării modelelor și prototipurilor industriale	Capacități umane pentru elaborarea Programului și mijloace financiare pentru acordarea granturilor	Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat	Programul de stat respectiv, elaborat și implementat; 5 granturi condiționale anual în valoare de 20000 dolari SUA, obținute
54.	Elaborarea mărcii naționale “Economia Verde” pentru produse și procese și a regulamentului de acordare și utilizare	Capacități umane și mijloace financiare pentru prestarea de servicii de design, elaborarea Mărcii naționale, a regulamentului de utilizare	Ministerul Economiei	Ministerul Mediului	2014	120.000	Bugetul de stat	Marca națională “Economia Verde” pentru produse și procese, elaborată și aprobată; Regulamentul de acordare și utilizare a Mărcii, elaborat și aprobat

D. Aplicarea cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor societale și globale

DI. Consolidarea conexiunilor de inovare între companii, sectorul educațional și cercetare

55.	Susținerea proiectelor de parteneriat public-	480 expert-zile servicii de consultanță	Ministerele de ramură	Academia de Științe a Moldovei;	2014-2020	5.760.000	Bugetul de stat	Proiecte de parteneriat public-privat,
-----	---	---	-----------------------	---------------------------------	-----------	-----------	-----------------	--

	privat în domeniul dezvoltării tehnologice și implementării inovațiilor în economia națională și în sfera socială	anual pentru efectuarea studiilor de fezabilitate și pregătirea documentației de parteneriat public-privat		asociațiile de business				aprobate și implementate
55 ¹ .	Dezvoltarea clusterelor inovatoare, industriale prin atragerea asistenței tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaționale cu privire la crearea clusterelor	Capacități umane și mijloace financiare pentru consultanță, suport	Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Proiecte atrase
55 ² .	Acordarea suportului informațional și metodologic entităților inovatoare din cadrul universităților, instituțiilor de cercetări, asociațiilor de business în vederea asocierii acestora în clustere inovatoare și industriale	Capacități umane și mijloace financiare pentru consultanță, suport	Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Consultanță și suport acordate
56.	Acordarea de suport universităților și centrelor de cercetare pentru identificarea necesităților inovatoare pe piață	Capacități umane și mijloace financiare pentru consultanță, suport și consolidarea capacităților pentru 5 universități anual	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	Asociațiile de business	2014-2020	3.600.000	Bugetele universităților	Consultanță și suport pentru 5 universități, acordate anual
57.	Modificarea cadrului normativ aferent salarizării cadrelor universitare și burselor	180 zile de consultanță pentru modificarea cadrului normativ	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul	Academia de Științe a Moldovei	2014	270.000	Bugetul de stat	Cadrul normativ, modificat corespunzător

	studentești, în vederea stimulării implicării cadrelor universitare și studenților în activități de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare		Finanțelor; Ministerul Economiei					
58.	Crearea consiliilor inovaționale de ramură de către entități inovaționale și organizarea ședințelor de lucru periodice pentru definirea priorităților de inovare și dezvoltare tehnologică, monitorizarea situației și necesităților la nivel de ramură	Capacități umane; surse financiare pentru formarea consiliilor inovaționale de ramură	Ministerul Economiei; Ministerul Educației; universitățile	Instituțiile de cercetare; asociațiile de business	2014-2020	937.500	Resursele părților participante	Consiliile de ramură, create
59.	Acordarea suportului necesar unităților economice pentru crearea serviciilor de management în domeniul transferului de tehnologii, inovațiilor, proprietății intelectuale și marketingului, inclusiv prin dezvoltarea capacităților personalului și internaționalizarea relațiilor de cooperare.	Capacități umane și surse financiare pentru elaborarea și realizarea proiectelor respective	Ministerul Economiei	Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	140.000.000	Bugetul de stat	10 proiecte în valoare medie de 2 mil. lei moldovenești, promovate în fiecare an
60.	Asigurarea procesului de participare publică în definirea priorităților de cercetare și organizarea	Capacități umane, eforturi de comunicare, mijloace financiare	Academia de Științe a Moldovei	Asociațiile de business; ministerele de ramură	2014, 2017, 2020	375.000	Bugetul de stat	Campanii de consultare publică, organizate în anii 2014, 2017 și 2020

	exercițiilor de prospecțiuni tehnologice (technologic foresight) la nivelul producătorilor din sectoarele și ramurile economice importante și consumatorii bunurilor și serviciilor furnizate							
61.	Antrenarea studenților, masteranzilor și cadrelor didactice din universități în elaborarea și implementarea proiectelor de inovare	60 expert-zile servicii de consultanță modificarea regulamentelor	Universitățile; Academia de Științe a Moldovei	Ministerul Educației	2014	90.000	Bugetul de stat	Evoluția numărului de studenți, masteranzi și cadre didactice din universități încadrați în elaborarea și implementarea proiectelor de inovare
62.	Stimularea parteneriatelor între universități și firme, în vederea implicării ultimelor în procesul de instruire, în special în module de instruire practică	Capacități umane, eforturi de comunicare, capacități instituționale	Ministerul Educației	Universitățile; asociațiile de business	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Parteneriate între universități și firme, create

D2. Sporirea eficacității entităților inovatoare în implementarea inovațiilor provenite din cercetare
(Sporirea calității institutelor de cercetare și de învățământ superior)

63.	Asigurarea instruirii cercetătorilor științifici în domeniul managementului inovațiilor	Mijloace financiare și capacități umane pentru elaborarea și predarea modulului de instruire	Academia de Științe a Moldovei; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	Academia de Studii Economice; Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea Tehnică a Moldovei	2014-2020	1.600.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	50 cercetători, instruiți anual
64.	Modernizarea infrastructurii de cercetare și echipamentelor de laborator în institutele de	Capacități umane și mijloace financiare pentru elaborarea și	Ministerul Educației; Academia de Științe a Moldovei	Universități și Institute de cercetare	2014-2020	288.000.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Cel puțin 10% din fondurile anuale, alocate de stat pentru sfera de cercetare-

	cercetare și universitățile publice	implementarea programelor de modernizare a infrastructurii						inovare pentru investiții în echipament
65.	Promovarea și stimularea implementării sistemelor de management al calității și acreditării laboratoarelor în entitățile inovatoare	Capacități umane și mijloace financiare	Ministerul Educației; Academia de Științe a Moldovei	Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare	2014-2015	În funcție de laborator	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul de agenți economici care au implementat sisteme de management al calității, numărul laboratoarelor acreditate
66.	Evaluarea coordonată a instituțiilor de învățământ superior în scopul identificării soluțiilor de îmbunătățire a activității acestora, inclusiv în domeniul inovațiilor	Capacități umane și mijloace financiare	Instituția statală responsabilă de evaluarea și asigurarea calității în învățământul superior și cercetare	Academia de Științe a Moldovei	2014-2016	Estimativ 15.000.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul instituțiilor de învățământ evaluate corespunzător
67.	Definirea criteriilor de performanță a entităților inovatoare pentru finanțarea activităților respective din surse publice;	180 zile de consultanță pentru elaborarea cadrului metodologic	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Educației	Ministerul Finanțelor	2014-2014	270.000	Bugetul de stat	Criteriile de performanță, definite în actul normativ corespunzător
68.	Restructurarea în baza criteriilor de performanță ex-ante și ex-post a instituțiilor publice și universităților, în scopul finanțării adecvate a activităților de inovare în cadrul acestora	Mijloace financiare pentru finanțarea institutelor de cercetare și universităților	Ministerul Educației	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Finanțelor	2015-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Finanțarea instituțiilor de cercetare și universităților în baza criteriilor de performanță respective
69.	Elaborarea criteriilor de performanță pentru personalul ce activează în domeniul inovațiilor pentru remunerarea	180 zile de consultanță pentru revizuirea și modificarea cadrului legislativ,	Academia de Științe a Moldovei	Ministerul Finanțelor	2014	270.000	Bugetul de stat/donatori	Cadrul legislativ-normativ, modificat și completat pentru asigurarea remunerării în

	echitabilă a muncii acestora	normativ și metodologic						baza criteriilor de performanță
70.	Asigurarea și încurajarea mobilității universitare interne și externe, atât pentru studenți, cât și pentru cadrele didactice	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Ministerul Educației	Universitățile	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Regulamentul privind mobilitatea academică, elaborat și implementat
<i>D3. Facilitarea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor</i>								
71.	Diversificarea oportunităților de participare în proiectele internaționale și informarea activă a comunității inovaționale despre oportunitățile existente	Eforturi umane, mijloace financiare	Academia de Științe a Moldovei	Asociațiile de business; ONG-urile	2014-2020	250.000	Bugetul de stat/resurse private	5 întâlniri cu asociațiile și uniunile de business, comunitatea inovatorilor, ONG-urile etc., organizate anual
72.	Identificarea și promovarea internațională și națională a exemplelor de excelență inovațională și tehnologică a companiilor moldovenești (Catalogul bunelor practici)	Mijloace financiare, eforturi umane	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	Companiile de relații cu publicul	2014-2020	600.000	Bugetul de stat	1 catalog în limbile română și engleză, editat și distribuit anual
73.	Promovarea și stimularea integrării cercetării naționale în cea internațională, inclusiv prin intermediul Programului-cadru 7 (FP7) și promovarea oportunităților de finanțare a activităților de cercetare în favoarea IMM-urilor în FP7 și dezvoltarea competențelor	Eforturi de comunicare, mijloace financiare	Academia de Științe a Moldovei	Asociațiile de business	Permanent	200.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul seminarelor organizate cu participarea reprezentanților mediului de afaceri, cadrelor didactice și științifice

	cadrelor didactice și științifice în acest scop							
74.	Promovarea activă a oportunităților de networking industrial și inovațional în UE, CSI și la scară globală, în cadrul unor conferințe anuale specializate	Mijloace financiare, capacități umane și instituționale	Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova	Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	1.000.000	Bugetul de stat (50%); firmele beneficiare (50%)	O conferință internațională specializată, organizată în fiecare an
75.	Ajustarea politicii naționale de imigrare pentru dezvoltarea de parteneriate durabile între organizațiile de cercetare, universități și firme, prin atragerea specialiștilor străini în activitățile din cadrul sistemului național de inovare și în procesul educațional	120 zile de consultanță pentru evaluarea și modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Economiei	Ministerul Afacerilor Interne	2014	180.000	Bugetul de stat	Politica națională de imigrare, ajustată; numărul specialiștilor străini atrași în activitățile sistemului național de inovare și în activitatea didactică
76.	Promovarea cercetărilor aplicate în colaborare cu cercetătorii din alte țări, inclusiv cu cercetătorii moldoveni emigrați	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Academia de Științe a Moldovei	Biroul cu relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Proiectele de cercetări aplicative, efectuate în colaborare cu colaboratori externi
77.	Dezvoltarea posibilităților de schimb internațional de studenți, profesori și cercetători în domenii tehnologice și inginerești	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Ministerul Educației	Academia de Științe a Moldovei	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/ donatori	Numărul de studenți, profesori și cercetători în domenii tehnologice și inginerești ce studiază prin intermediul schimbului internațional

78.	Dezvoltarea relațiilor cu diaspora științifică, pentru integrarea sectorului național de cercetare în cooperarea internațională și pentru asigurarea evaluării obiective a proiectelor de cercetare	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Academia de Științe a Moldovei	Biroul cu relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Numărul proiectelor în derulare cu participarea diasporei științifice
-----	---	---	--------------------------------	--	-----------	--------------------	--------------------------	---

E. Stimularea cererii pentru produse inovatoare și promovarea inovării

E1. Promovarea penetrării internetului de bandă largă, ca platformă pentru dezvoltarea serviciilor și inovării on-line

79.	Implementarea unui program de promovare a utilizării calculatoarelor în sectorul gospodăriilor casnice	Capacități umane și mijloace financiare pentru elaborarea și implementarea Programului	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	Firmele de comercializare a calculatoarelor, providerii de internet	2014-2020	80.000.000	Bugetul de stat/contribuțiile firmelor private	Programul, elaborat și implementat; utilizatori instruiți (5000 familii anual); conexiune gratis la internet 6 luni, computer utilizat
80.	Asigurarea reducerii costurilor de conectare la internet și promovarea activă a concurenței pe piața serviciilor internet	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației		Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Costurile de conectare la Internet, reduse
81.	Asigurarea infrastructurii pentru dezvoltarea și utilizarea instrumentelor electronice de plată, a semnăturii electronice, e-bankingului, e-comerțului	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	Banca Națională a Moldovei; Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; Centrul de e-Guvernare; Asociația Băncilor	2014-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Infrastructura, creată

82.	Asigurarea tranziției efective și accelerate a serviciilor guvernamentale pe platforme on-line	Capacități umane, eforturi de comunicare, eforturi instituționale	Centrul de e-Guvernare	Firmele de tehnologii informaționale	2014-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Serviciile guvernamentale pe platforme on-line, prestate
83.	Promovarea utilizării TIC de către companii în procesele tehnologice și de management, inclusiv în agricultură	Mijloace financiare și capacități umane	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; asociațiile de business	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat	10 mese rotunde, organizate anual la nivel de sectoare
<i>E2. Achiziții de stat pentru stimularea activității inovatoare</i>								
84.	Achiziționarea competitivă a serviciilor de cercetare-dezvoltare-inovare în cadrul Programelor de Stat	Capacități umane pentru elaborarea programelor de stat, mijloace financiare	Ministerele de ramură	Ministerul Finanțelor	2014-2020	700.000.000	Bugetul de stat	Servicii de cercetare-inovare, achiziționate pe bază de competitivitate; inclusiv achiziții în valoare medie de 10 mil.lei moldovenești anual în cadrul a 10 programe de stat
85.	Includerea în Legea achizițiilor publice și actele regulatorii ale standardelor minime de calitate a managementului pe care trebuie să le întrunească operatorii calificați pentru furnizarea mărfurilor, prestarea serviciilor și efectuarea lucrărilor în sectoare tehnologice avansate (inclusiv deținerea de certificate ISO 9001 și ISO 14001)	20 expert-zile de servicii consultanță pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Finanțelor	Agencia de Achiziții Publice; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2015	30.000	Bugetul de stat	Standardele minime de calitate a managementului, incluse în Legea achizițiilor publice și actele regulatorii respective

86.	Introducerea modificărilor în Legea achizițiilor publice și completarea Legii cu privire la ajutorul de stat pentru reglementarea achizițiilor competitive de servicii de cercetare-dezvoltare	120 expert-zile de servicii consultanță pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Finanțelor	Ministerul Economiei; Agenția de Achiziții Publice; Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic	2014-2015	180.000	Bugetul de stat	Legea achizițiilor publice și Legea cu privire la ajutorul de stat , modificate și completate corespunzător
-----	--	---	-----------------------	---	-----------	---------	-----------------	---

[Anexa nr.1 completată prin [Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016](#), în vigoare 05.02.2016]

Anexa nr.2
la Strategia inovațională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

“Inovații pentru competitivitate” indicatorii principali de performanță

Indicatorul	Sursa primară de informare	Valoarea inițială	Ținta intermediară (2016)	Ținta finală (2020)
Mediul politic				
Stabilitatea politică	World Bank, “World Governance Indicators”	55,3	65-70	Mai mare de 75
Eficiența guvernă	World Bank, “World Governance Indicators”	24,5	30-40	Mai mare de 50
Libertatea presei	Reporteri fără Frontiere, “Press Freedom Index”	82,4	85-90	Mai mare de 90
Mediul regulator				
Calitatea regulatorie	World Bank, “World Governance Indicators”	48,8	55-60	Mai mare de 75
Dominarea statului de drept	World Bank, “World Governance Indicators”	37,2	40-45	Mai mare de 50
Costurile de eliberare a forței de muncă, echiv. săptămâni salariale	World Bank “Doing Business Indicators”	22,6	16-17	Mai mici de 15
Mediul de afaceri				

Ușurința de lansare a businessului	World Bank, "Ease of Doing Business Index"	45,3	50-75	Mai mare de 75
Ușurința de rezolvare a insolabilității	World Bank, "Ease of Doing Business Index"	37,4	50-75	Mai mare de 75
Ușurința de achitare a taxelor	World Bank, "Ease of Doing Business Index"	57,5	65-75	Mai mare de 75
Educația generală				
Cheltuieli curente pentru educație, % din venitul național brut	UNESCO, Institute for Statistics	7,7	8,0	8,0
Speranța de viață școlară, ani	UNESCO, Institute for Statistics	11,8	12,5-13,0	13,5-14,5
Rezultatele evaluării PISA în citire, matematică și științe, puncte	OCDE, "Programme for International Student Assessment"	399,5	415	Mai mare de 420
Tineri cel puțin cu studii liceale în totalul populației cu vârste cuprinse între 20 și 24 ani	Biroul Național de Statistică	60,7	65	70
Educația superioară				
Rata brută de cuprindere în educația superioară, %	UNESCO, Institute for Statistics; World Bank "World Development Indicators"	38,1	40,0	Mai mare de 45,0
Absolvenți în științe și inginerie, % din totalul absolvenților	UNESCO Institute for Statistics	19,9	21-22	Mai mare de 22
Numărul de cetățeni cu vârste cuprinse între 30 și 34 ani cu studii terțiare	Biroul Național de Statistică	19,56	20-21	21-22
Cercetarea și dezvoltarea				
Cercetători științifici/1 milion populație	UNESCO Institute for Statistics; World Bank "World Development Indicators"	988,4	Mai mare de 990	Mai mare de 1000
Numărul de absolvenți la doctorat per 1000 de populație	Biroul Național de Statistică	0,43	0,6	0,8
Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare, % PIB	UNESCO Institute for Statistics; World Bank "World Development Indicators"	0,5	0,6	0,8
Cheltuieli publice pentru cercetare, % PIB	Ministerul Finanțelor	0,42	0,45	0,5
Calitatea instituțiilor de cercetare	World Economic Forum	27,8	30-35	Mai mare de 40
Copublicarea științifică internațională pe 1 mil. populație	Academia de Științe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Publicații științifice în top 10% al celor mai citate publicații din lume ca % pe țară	Academia de Științe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	

Doctoranzi străini ca % din totalul doctoranzilor	Ministerul Educației	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
<i>Tehnologiile informaționale și de comunicații</i>				
Acces la TIC	International Telecommunication Union, "Measuring the Information Society 2011. ICT Development Index"	51,7	60-65	Mai mare de 75
Utilizare TIC	International Telecommunication Union, "Measuring the Information Society 2011. ICT Development Index"	22,6	35-40	Mai mare de 50
<i>Infrastructura generală</i>				
Calitatea infrastructurii din comerț și transport	World Bank and Turku School of Economics, "Logistics Performance Index"	26,3	Mai mare de 30	Mai mare de 35
Formarea brută de capital, % GDP	World Bank "World Development Indicators", BNS	23,7	24,0	24,0-24,5
<i>Durabilitatea ecologică</i>				
PIB/unitate energie utilizată, 2000 PPC USD echivalent petrol	International Energy Agency "World Energy Balances", MEc	3,5	4,0-4,5	5,0-5,5
Performanță de mediu	Yale University and Columbia University "Environmental Performance Index"	45,2	Mai mare de 50	Mai mare de 60
Certificate management ISO 14001/ miliard PIB, USD PPC	International Organization for Standardization	0,3	Mai mare de 2,5	Mai mare de 5
<i>Creditele</i>				
Ușurința de obținere a creditului	World Bank "Ease of Doing Business Index"	27,0	Mai mare de 50	Mai mare de 75
Credit intern acordat sectorului privat, % PIB	Banca Națională a Moldovei	33,3	Mai mare de 40	Mai mare de 50
<i>Investițiile</i>				
Ușurința de protecție a investitorilor	World Bank "Ease of Doing Business Index"	29,4	Mai mult de 50	Mai mult de 75
Valoarea totală a acțiunilor cotate la Bursele de Valori, % din PIB	World Bank "World Development Indicators database", Bursa de Valori a Moldovei	0,2	1,5-2	Mai mult de 3
Contracte de capital venture/miliard PIB, USD PPC	Thomson Reuters, Thomson One Banker Private Equity database; World Bank and OECD GDP estimates, World Bank World Development Indicators	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
<i>Comerțul și concurența</i>				
Tarif vamal aplicat, media ponderată, %	World Trade Organization	2,5	2,2	2,0

Tarif vamal produse nonagricole, media ponderată, %	World Trade Organization	0,4	0,3	0,2
Importuri bunuri și servicii, % PIB	Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei	78,2	80,0	82,0
Exporturi bunuri și servicii, % PIB	Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei	39,6	45,0	50,0
Intensitatea concurenței pe piața internă	World Economic Forum	55,9	60-62	Mai mult de 65
<i>Cunoștințele angajaților</i>				
Angajați în serviciile intensive în cunoștințe, % din total angajați	International Labour Organization, LABORSTA Database of Labour Statistics	28,2	29-30	Mai mult de 30
Firme care oferă instruire formală, % din totalul firmelor	International Finance Corporation and World Bank, Enterprise Surveys, World Bank World Development Indicators	33,1	35-36	Mai mult de 38
Cercetare-dezvoltare efectuată de întreprinderi, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	11,3	15-20	Mai mult de 20
Cheltuieli de inovare, altele decât cercetare și dezvoltare tehnologică (% din vânzări)	Biroul Național de Statistică	n.a.	Vor fi determinate ulterior	
Cercetare-dezvoltare finanțată de întreprinderi, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	0,0	Mai mult de 5	Mai mult de 10
Scorul mediu GMAT, puncte	Graduate Management Admission Council	542,9	Mai mult de 560	Mai mult de 580
<i>Conexiunile inovaționale</i>				
Colaborare de cercetare universități/economie	World Economic Forum,	28,3	35-40	Mai mare de 45
Cercetare-dezvoltare finanțată din exterior, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	6,5	Mai mare de 10	Mai mare de 20
Aplicații patente PCT cu inventatori străini, % din total	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	100	100	100
IMM-uri care inovează intern	Biroul Național de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
IMM-uri inovative care colaborează cu alte companii	Biroul Național de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Publicații public-private la 1 mil. populație	Academia de Științe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
<i>Absorbția cunoștințelor</i>				
Importuri tehnologice avansate (neto re-importuri), % din totalul importurilor nete	United Nations, COMTRADE database/Biroul Național de Statistică	7,3	Mai mult de 10	Mai mult de 12

Influxuri de investiții străine directe, % PIB	World Bank “World Development Indicators”/Biroul Național de Statistică/Banca Națională a Moldovei	3,3	Mai mult de 10	Mai mult de 15
IMM-uri care implementează inovații de produs sau tehnologice	Biroul Național de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
IMM-uri care introduc inovații organizaționale sau de marketing	Biroul Național de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	

Anexa nr.3
la Strategia inovațională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

“Inovații pentru competitivitate” indicatorii principali de rezultat și impact

Indicatorul	Sursa primară de informare	Valoarea inițială	Ținta intermediară (2016)	Ținta finală (2020)
<i>Generare cunoștințe</i>				
Cereri de brevet (aplicații patente) rezidenți/miliard PIB, USD PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database/ AGEPI	11,8	15	20
Cereri de brevet (aplicații patente) sistemul PCT/ miliard PIB, USD PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database/ AGEPI	0,1	0,15	0,20
Articole științifice și tehnologice/miliard PIB, USD PPC	National Science Foundation, National Center for Science and Engineering Statistics/ ASM	7,8	9,0	10,0
<i>Impact cunoștințe și tehnologii</i>				
Rata de creștere a PIB evaluat la PPC/ocupat, %	International Labour Organization, LABORSTA Database of Labour Statistics	2,7	3,0	4,0
Companii noi/mie populație 15-64 ani	International Finance Corporation, World Bank World Development Indicator	1,3	2,5	4,5
CertIFICATE de management ISO 9001/miliard PIB, USD PPC	International Organization for Standardization	7,4	15,0	30,0
Vânzări de inovații către piață și către firme ca % din vânzări	Biroul Național de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
<i>Difuziune cunoștințe</i>				
Încasări din royalty&licențe/mie unități PIB	World Bank World Development Indicators database	0,8	1,0	1,5
Exporturi tehnologice avansate (neto re-exporturi), % din total	United Nations, COMTRADE database; Eurostat 'High-technology' aggregations based on SITC Rev. 4, April 2009 (2007–11)	2,2	4,5	8,0
Export servicii calculatoare și informatice, % din total exporturi servicii	International Monetary Fund; World Bank and OECD GDP estimates, World Bank World Development Indicators database	33,8	35,0	38,0

Investiții nete în economia altor țări, % din PIB	International Monetary Fund/ Biroul Național de Statistică/ Banca Națională a Moldovei	0,1	0,2	0,3
<i>Produce creative intangibile</i>				
Mărci comerciale ale rezidenților, unități/miliard PIB dolari SUA la PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	180,8	185,0	190,0
Mărci comerciale în cadrul tratatului de la Madrid / miliard PIB dolari SUA la PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	3,9	4,5	5,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de business	World Economic Forum	42,0	50,0	60,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de organizații	World Economic Forum	37,4	45,0	50,0
<i>Bunuri și servicii creative</i>				
Cheltuieli de consum pentru odihnă și cultură, % din total	United Nations Statistics Division, National Accounts Official Country Data, United Nations database/Biroul Național de Statistică	0,5	1,0	2,0
Exporturi de bunuri de creație, % din total exporturi bunuri	UNCTAD, Creative Economy Report, UNCTADStat	4,6	5,5	6,5
Exporturi de servicii de creație, % din total exporturi servicii	UNCTAD, Creative Economy Report, UNCTADStat	3,5		
<i>Creativitate on-line</i>				
Domenii generice de nivel superior/mie populație 15-69 ani	ZookNIC. (http://www.zooknic.com)	2,0	10,0	20,0
Domenii naționale/mie populație 15-69 ani	ZookNIC. (http://www.zooknic.com)	23,0	30,0	50,0